

Møte mandag den 3. april kl. 12

President: Eirin Falde

Dagsorden (nr. 59):

- Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om økonomien i Den norske kirke (Innst. S. nr. 108 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 41 (2004-2005))
- Interpellasjon fra representanten Line Henriette Holten Hjemdal til kultur- og kirkeministeren:

«Kirkene er en viktig del av Norges kulturminner. Kirkene representerer kulturhistoriske skatter, og er viktige for menigheter og for enkeltmennesker som søker fellesskap og ro. Vi ser i dag et omfattende forfall av kirkene i Norge. Viktige, løpende vedlikeholdsoppgaver er forsømt. Oslo Domkirke stenges etter påske for 3 år for ytre vedlikehold. Slike forfall er et problem for om lag 1 600 byggverk, men det finnes i dag ingen plan for hvordan dette skal forbedres. Riksantikvarens beregninger viser at det i dag bevilges nær 3,5 mrd. kr for lite til istandsetting av kirker, og vel 100 mill. kr mangler til årlig vedlikehold. Dette gjelder kun de fredede og verneverdige kirkene. Disse forhold er omtalt i St.meld. nr. 16 for 2004-2005 Leve med kulturminner. Også Gjønnnes-utvalget berører kirkeforfall.»

Hva vil statsråden gjøre for å istandsette kirkene i Norge og unngå ytterligere forfall?»
- Referat

Presidenten: Representantene Åse Gunhild Woie Duesund, Karin S. Woldseth og Trine Skei Grande, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Nord-Trøndelag fylke, Endre Skjervø, har tatt sete.

Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra Senterpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Inger S. Enger fra og med 3. april og inntil videre
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Terje Aasland fra og med 3. april og inntil videre
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om omsorgspermisjon for representanten Jorodd Asphjell i dagene 3. og 4. april

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

- Søknadene behandles straks og innvilges.
- Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Oppland fylke: Johannes Rindal
For Telemark fylke: Lise Wiik
For Sør-Trøndelag fylke; Knut Gravråk
- Johannes Rindal, Lise Wiik og Knut Gravråk innvelges i Lagtinget for den tid de møter for henholdsvis representantene Inger S. Enger, Terje Aasland og Jorodd Asphjell.

Presidenten: Johannes Rindal, Lise Wiik og Knut Gravråk er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Sigvald Oppebøen Hansen og Gunn Olsen. – Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen og Gunn Olsen anses enstemmig valgt som settepresidenter for inneværende ukens møter.

Statsråd Trond Giske overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Ulf Leirstein vil framsette et privat forslag.

Ulf Leirstein (FrP) [12:03:14]: På vegne av representantene Kenneth Svendsen, Øyvind Korsberg og meg selv vil jeg fremme forslag om at permitteringsordningen utvides til 42 uker, og at arbeidsgivers lønnspliktperiode ved permittering reduseres til fem arbeidsdager.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om økonomien i Den norske kirke (Innst. S. nr. 108 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 41 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte – innenfor den fordelte taletid – på inntil fem replikker etter statsrådets innlegg.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ola T. Lånke (KrF) [12:04:52] (ordfører for saken): Meldingen vi i dag debatterer, har som hovedmål å gjennomgå den økonomiske utviklingen for Den norske kirke. Komiteen har under sin behandling av meldingen tatt i betraktning at det regjeringsoppnevnte Gjønnnes-utvalget har levert sin innstilling om forholdet mellom stat og kirke. Komiteen har valgt å avvente prosessen som ventes å komme i forbindelse med behandlingen av selve stat/kirke-spørsmålet, og ikke gå inn og drøfte Den norske kirkes finansieringsordninger i denne omgang.

Det er verdt å merke seg den positive innstilling det har vært i komiteen til å gi Den norske kirke gode og levelige rammevilkår. Denne meldingen ble som kjent lagt fram av

Bondevik II-regjeringen og ikke trukket tilbake av regjeringen Stoltenberg. Dette gjenspeiles naturligvis i komiteens innstilling, som på flere punkter samler bred og tverrpolitisk enighet.

Stortingsmeldingen slår fast at det de senere år har vært en betydelig økning i de statlige bevilgningene til Kirken over statsbudsjettet. Denne veksten har imidlertid i hovedsak sin forklaring i en styrking av prestatjenesten samt i Stortingets vedtak om innføring av en trosopplæringsreform.

Finansiering av prestatjenesten utgjør en sentral del av statens ansvar overfor Den norske kirke. Tjenesten er ikke minst blitt styrket gjennom opprettelse av flere stillinger og økte bevilgninger til prosteembetene. I hovedsak har de nye stillingene likevel kommet som følge av avtaler om regulert fritid og beredskapsordninger for prestene. På denne måten er det tilrettelagt for en bedre ivaretagelse av personalpolitiske hensyn i presteskaper, noe som har vært viktig og helt nødvendig.

Når dette sies, skal det også bemerkes at det ikke uten videre er slik at mer fritid og ordnet beredskap for prestene vil føre til en styrking av selve prestatjenesten i menighetene.

Fra 1. juli 2004 ble det innført en ny tjenesteordning for proster. Reformen innebærer at prostene er pålagt et betydelig større ansvar for prestenes tjeneste, og har fått et markert større ansvar som ledere. Det er nå viktig at prosentandelen av prostenes prestatjeneste, som nå forsvinner, kompenseres for at reformen kan bli vellykket.

Det andre området som har fått betydelig styrking i de senere budsjettene, er trosopplæringsreformen. Den brede politiske oppslutningen om igangsettingen av denne reformen gir et svært godt utgangspunkt for den videre opptrappingen av bevilgningene til reformen. Jeg har merket meg at Fremskrittspartiet er det eneste partiet som i en viss grad har distansert seg fra denne reformen. Samtidig har jeg med tilfredshet merket meg at partiet viser omsorg for tiltaket når det nå er igangsatt, og ønsker å sikre en god oppfølging av reformen, bl.a. gjennom kvalitetssikring.

Trosopplæringen er anslått til å ha en økonomisk ramme på ca. 250 mill. kr når den er fullt utbygd. Det er viktig å understreke at det er Kirken, innenfor de rammer som er gitt, som skal styre både struktur og innhold i trosopplæringen.

Fellesrådene er sentrale organer i den lokale kirkelige forvaltning. En enstemmig komite mener det er viktig at veksten i fellesrådene fortsetter også i tiden som kommer, og komiteen slår fast at det er en sammenheng mellom kirkeøkonomien og økonomien i kommunene. I det siste har vi fått en indikasjon på at de økte overføringene til kommunene som kom i siste statsbudsjett, hittil ikke har ført til økte bevilgninger til fellesrådene i ønskelig grad.

Et sentralt punkt i meldingen omhandler kirkebyggingene. Siden dette temaet blir tatt opp i en interpellasjon senere i dag, viser jeg til denne og til komiteens merknader i innstillingen.

I det siste har det oppstått en diskusjon om bruken av Opplysningsvesenets fond og dets ressurser. Opplysningsvesenets fond er et selvstendig rettssubjekt, som for-

valtes av staten til beste for Den norske kirke. Hvert år bidrar fondet med betydelige beløp til driften av Den norske kirke, både gjennom finansielle tilskudd til bl.a. barne- og ungdomsarbeid og gjennom ivaretagelsen av presteboligene. Målet er at fondet forvaltes slik at det gir avkastning, og at det over tid kan gi rom for økte bidrag til Den norske kirke. Her kan jeg bare kort ta med at flertallet i komiteen, som utgjøres av de tre regjeringspartiene, går inn for å fjerne inflasjonsjusteringen av fondet samt ønsker å få vurdert om kapitalen som frigjøres ved salg av fast eiendom, kan disponeres til vedlikehold av vernebygninger.

Fra mindretallets side kan det bemerkes at dersom flertallet og Regjeringen slik sett går løs på fondets verdier, bit for bit, vil man bidra til å svekke dets verdi betydelig og undergrave en viktig del av det økonomiske grunnlaget for Kirken i framtiden. Det er grunn til å komme med en svært alvorlig ment oppfordring: Vent med hele diskusjonen til behandlingen av Gjønnes-utvalgets innstilling. Det vil alle være tjent med.

Torfinn Opheim (A) [12:10:17]: Kirken har vært mye i fokus de senere år. Hvis vi ser fem–seks år tilbake, ser vi at store saker har vært diskutert, saker som har hatt vesentlig betydning for Kirken. Vi kommer ikke utenom å nevne trosopplæringsreformen og prostereformen, og i år har vi fått Gjønnes-utvalgets innstilling om forholdet mellom kirke og stat. Bare den siste saken er av slike dimensjoner at jeg håper og tror at vi får et stadig økende engasjement i folket – etter hvor langt vi er i høringsprosessen.

Det som jeg synes er bra for Kirken, er at komiteens medlemmer har forsøkt – og klart – å komme fram til en bred enighet om de fleste elementene i denne meldingen som har vært til behandling. Saksordfører Lånke har gjort en god jobb i så måte. At meldingen er lagt fram av en Kristelig Folkeparti-statsråd og opprettholdt av en arbeiderpartistatsråd, forteller òg om generell enighet.

Jeg kunne selvsagt ha brukt hele mitt innlegg på det det er en viss uenighet om, nemlig Opplysningsvesenets fond og forvaltningen av dets verdier. Dette er imidlertid en sak vi skal komme tilbake til. Men la meg få legge til en liten ting: Jeg har registrert at noen ønsker å framstille det slik at de såkalte rød-grønne ønsker å tappe Opplysningsvesenets fond – nærmest som om dette var et mål. Dette må i beste fall bero på en misforståelse. Poenget mitt med å nevne dette er å presisere at vi ikke ønsker å stikke kjøper i hjulene for Kirken, vi ønsker ikke å vanskeliggjøre økonomien – la det være utgangspunktet for en konstruktiv debatt framover.

Men det er altså mye triveligere å dvele litt ved det som hele komiteen er enig om. Hva kan ikke dette føre til når det er en slik enighet? For det første er det veldig fint at et bredt flertall synes at meldingen om økonomien i Den norske kirke er et fundament som aktiviteten i Kirken kan bygge videre på. Det er nemlig ingen forslag som endrer dramatisk kursen framover – det gjelder både trosopplæringen og prostereformen. Komiteen presiserer at utviklingen i disse reformene må fortsette.

Når det gjelder organisering av kirkeforvaltningen, pekes det både i meldingen og i komiteinnstillingen på at det fortsatt er muligheter for effektivisering, og at det er et innsparingspotensial ved omorganisering og omstrukturering av menighetsråd. Her kan det vises til et samarbeid på tvers av menighetsgrenser og på tvers av fellestrådgrensene. Men det er viktig å legge vekt på at slike initiativ og muligheter baserer seg på hva som er mulig sett fra det lokale ståsted. Vi mener rett og slett at det er lettere å lykkes dersom slike initiativ kommer nedenfra.

Kommunene har et stort ansvar hva gjelder drift og vedlikehold av kirker og kirkegårder – og det personell som følger av det. Derfor er det viktig – svært viktig – at kommunene gjøres økonomisk i stand til å ivareta denne oppgaven og dette ansvaret. Det kan selvsagt variere mellom hver enkelt kommune hvor mye som bevilges til disse oppgavene, men det sier seg selv at oppgavene til kommunene er mange og variasjonene store. Derfor er det svært vanskelig til enhver tid å fastslå hvor stor veksten er når det gjelder dette ansvarsområdet. Men det er allikevel ikke vanskelig å fastslå at dersom kommuneøkonomien er ekstremt stram, får dette også følger for Kirken. Derfor må vi sørge for at velferdsprodukt nr. 1 i dette landet stadig gjøres bedre i stand til å ivareta sitt ansvar.

Når det gjelder kirkebygg, vil jeg i likhet med saksordføreren ikke si så mye, i og med at det er en interpellasjon om dette senere i dag. Det eneste som må være et mål, er å unngå å komme i en situasjon der debatten dreier seg om hvilke kirker som skal legges ned. Soria Moria-erklæringen er en rettesnor i min tenkning omkring dette, der en setning lyder: «(...) legge økonomisk til rette for styrket vedlikehold av kirkebygg.»

Til slutt vil jeg si at vi ikke har kommet i mål. Vi må følge med og følge opp de utfordringer som det pekes på i meldingen. Aller mest gjelder dette i forbindelse med budsjettbehandlingen. Reformen er i gang og må følges opp, og bygg trenger vedlikehold.

Gunnar Gundersen (H) [12:14:54]: Nærmere en «stille før stormen»-melding enn den meldingen vi har til behandling i dag, tror jeg ikke en kommer. I meldingen er det ikke tatt opp fundamentale eller prinsipielle forhold, og dette gjelder også i stor grad for komiteens innstilling. I Høyre ser vi det slik at det er kirke-stat-utredningen og diskusjonen om denne som også må avklare og finne løsninger på en del av de utfordringene som Kirken står overfor.

Den norske kirke er en særdeles sentral institusjon i det norske samfunn – dette gjelder enten vi snakker om Kirken her i landet eller Sjømannskirkens rolle for nordmenn i utlandet. Det er viktig at Stortinget med jevne mellomrom får en orientering om økonomien i og utfordringene for Den norske kirke. Det er ingen tvil om at utfordringene til dels er store når det gjelder både drift av Kirken og vedlikehold av kirkebygg. Det er viktig at politikken ikke går for langt inn på Kirkens rett til selv å finne løsninger på sine utfordringer, særlig når det gjelder driftsorganisering. Meldingen avslører at Kirken kan stå overfor betydelige utfordringer i valget mellom økonomi, frivillighet

og potensielle stordriftsfordeler ved organiseringen. Videre har vi notert oss at Kirken har en utfordring i å endre fordelingen av ressursene mellom bispedømmene i forhold til de kontinuerlige endringene i folketallet.

Vi mener at Kirken gjør en god jobb, og er på rett veg i sitt arbeid med trosopplæringsreformen, og vi vil berømme Kirken for det økte engasjementet dette har skapt i menighetene. Trosopplæringsreformen er en stor og viktig satsing, og det er viktig at det kan dokumenteres resultater i tråd med forventningene. Generelt er det viktig å fremme en åpen og god dialog, og gode relasjoner til og dialog mellom ulike religiøse retninger. Det er mange krefter som ønsker å dyrke fram motsetningene i dagens samfunn. Den norske kirke har en viktig rolle å spille for å motvirke disse kreftene.

Vi vil videre understreke at det er gjennomført en styrking av prestetjenesten. Dette har åpnet for regulert fritid og beredskapsordninger for prestene, noe som er viktig for bedre å ivareta personalpolitiske hensyn i presteskabet. Økte statlige bevilgninger har i stor grad gått til å finansiere disse to reformene.

Det er et betydelig vedlikeholdsbehov Kirken står overfor. Dette er anslått til 8 milliarder kr i meldingen. Vedlikehold er et kommunalt ansvar. Det enorme etterslepet i vedlikeholdsbehovet tyder på at kommunene ikke ivaretar dette ansvaret i tilstrekkelig grad. Staten kan ikke fraskrive seg en rolle på dette området. En utvidelse av rentekompensasjonsordningen vil være et viktig signal til kommunene og gi en nødvendig stimulans for at kommunene skal prioritere vedlikeholdet.

Eierskapet til Opplysningsvesenets fond – OVF – er et politisk spørsmål, som vil bli behandlet i forbindelse med behandlingen av Gjønnes-utvalgets innstilling. Fram til dette skjer må Opplysningsvesenets fond forvaltes som et selvstendig rettssubjekt med henblikk på avkastning, og slik at det over tid kan gi rom for økte bidrag til Den norske kirke. Vi mener at Opplysningsvesenets fond har en lovpålagt forpliktelse til ikke å avstå eller gi bort verdier til lavere pris enn markedsverdi. Videre er ikke inflasjonsjustering annet enn at fondets realverdier opprettholdes over tid. Det er viktig at kravet om inflasjonsjustering av fondet ikke svekkes. Dette vil svekke fondets evne til over tid å fylle sine forpliktelser overfor Kirken. Den inflasjonsjusterte delen av avkastningen skal heller ikke gjøre det lettere for offentlige myndigheter å fraskrive seg sitt ansvar for Kirkens vedlikeholdsetterslep. Flertallet varsler at Regjeringen ganske raskt vil legge fram en egen proposisjon om å endre loven slik at en tar bort bindingen som ligger i inflasjonsjusteringen. Det ligger i det som er sagt, at representanten fra Arbeiderpartiet egentlig varsler at man vil komme til å tappe OVF. Det beklager vi sterkt, selvfølgelig, men vi må ta det opp til diskusjon når saken kommer til Stortinget.

Rolf Reikvam (SV) [12:19:18]: Demokratibygging er en møysommelig prosess. Gjennom kirkelovgivningen av 1996 ble det for Den norske kirke etablert demokratiske organer med Kirkerådet som det sentrale kirkepolitiske rådet. At det foregår en kirkepolitisk kamp i Den norske

kirke, er åpenbart for alle som følger med – og det skulle kanskje også bare mangle.

Det som er forstemmende, er at i denne kampen er det meste tillatt, også når det gjelder valg og ansettelser i Kirken. Da det demokratisk valgte Kirkerådet skulle ansette direktør, fikk vi synliggjort kampen på en uverdlig måte. Mangel på lojalitet i kombinasjon med tilfeldigheter kan snu opp ned på en enstemmig innstilling og få kirkepolitiske konsekvenser med stor rekkevidde. For oss som satte vår lit til at den demokratiske delen av Kirken er godt etablert, at vanlige demokratiske regler har fått godt fotfeste, var dette en viktig påminnelse.

Jeg anser det som ikke usannsynlig at dette kan påvirke den videre debatten om forholdet mellom stat og kirke. Alle de som argumenterer med at et skille vil skape en trangere kirke, der makt avler liten forståelse for mangfoldet, kan i alle fall ha fått et lite vindpust i seilene. Jeg velger likevel å håpe at de aller fleste vil forholde seg til debatten om å skille stat og kirke på en prinsipiell måte, og bruke denne saken til et økt engasjement til støtte for den demokratiske delen av vår kirke.

Meldingen ble lagt fram av den forrige regjeringen, og den ble videreført av den nåværende. Det er derfor et stort flertall som står bak den. Den gir en god beskrivelse av den økonomiske situasjonen for Den norske kirke. Den viser dessuten, om noen skulle være i tvil, at vi har en kommunekirke når det gjelder finansiering. Det er viktig at vi også har med oss dette perspektivet.

Meldingen viser også at de gamle konfliktene mellom embetsmannskirken og rådskirken, den demokratiske delen av Kirken, fortsatt ligger like under overflaten. Hvor er behovet størst for nye stillinger? Er det behov for prester eller ikke-geistlige som diakoner, kateketer, kirke-musikere og andre kulturarbeidere? Alt dette ligger rett under overflaten.

Komiteen peker på at situasjonen er spesielt vanskelig for små kommuner. Rundt 1 mill. kr til kirkelige aktiviteter er et gjennomsnitt i små kommuner. Dette er penger som skal gå til opplæring og til diakoni samt til vedlikehold av kanskje flere eldre kirker – så en får det ikke til å gå i hop. Det er derfor behov for å ta et grep i forhold til de små kommunene og påse at Kirken får en bedre økonomisk situasjon, slik at iallfall vedlikeholdet av verneverdige kirker blir ivarettatt på en forsvarlig måte.

Evalueringsrapporten viser at den er kommet godt i gang, og at Kirkerådet og alle har vært lojale i forhold til de vedtak og de føringer som Stortinget har lagt. Det flertallet i Stortinget denne gang vil gjøre, er å prøve å legge en liten føring med hensyn til å komme i dialog med de ulike tros- og livssynssamfunn. Vi ber Kirken vurdere om det ikke ville være fornuftig å trekke dette perspektivet tyngre inn i trosopplæringsreformen.

Vi peker dessuten på at prestetjenesten er omorganisert, og ber kommunene vurdere om det ikke ville være fornuftig å få en tilsvarende omorganisering av den øvrige delen av den kirkelige virksomhet. Det har vist seg at omorganiseringen av prestetjenesten har vært fornuftig. Det kan være ressursbesparende med et tilsvarende samarbeid

for den øvrige delen av Kirken, og det kan være fordelene å hente.

Flertallet foreslår å endre reglene for avkastningen av fondet. Det er på tide å bruke avkastningen av fondet og ikke låse inn deler av den, fordi behovet for å gjøre noe med gamle og verneverdige kirker er stort. Vi foreslår å endre loven – vi er klar over at også statsråden har antydnet dette – slik at man kan bruke mer av avkastningen til vedlikehold av verneverdige kirker. Dette er ikke å tappe fondet, dette er å bruke avkastningen. Det vil jeg understreke.

Vi ber også om at man vurderer om deler av verdistigningen kan tas ut, for å brukes til vedlikehold av verneverdige kirker. Dette er heller ikke tapping av fondet, det er å ta ut deler av avkastningen. Om dette er tillatt – om dette er mulig – vet vi ikke. Vi ber Kirken om å vurdere det.

Helt til slutt: Vi ber om at forskningsarbeidet rettet mot stavkirker blir styrket. Det er NIKU som har hatt ansvaret for dette så langt. Vi er klar over at det ikke er NIKU som er årsaken til at dette ikke har fungert godt nok, men det er behov for å få økt kunnskap – og å generere ny kunnskap – på dette området. Vi ber statsråden om å vurdere hvorvidt det finnes andre måter å organisere den delen av virksomheten på.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:24:52]: Norge er ingen verdinøytral stat, og det har heller ikke kommet noe folkekrav om en nøytral stat. Jeg tror det er en mer akademisk øvelse, som utøves på Blindern.

I Gjønnes-utvalgets innstilling konkluderer et klart flertall med at vi fortsatt skal ha grunnlovsparagrafer som omtaler Kirken. Det konkluderes med andre ord med at staten skal ha en holdning også i livssynsspørsmål.

«Størst av alt» er ordene som brukes som overskrift på trosopplæringsreformen, en trosopplæringsreform som vi har vedtatt – og forpliktet oss til å gjennomføre. Livssynsopplæring og trygghet når det gjelder egen identitet, er en forutsetning i møtet mellom folk og kulturer. I et samfunn preget av stort religiøst og kulturelt mangfold er egen identitet og forståelse av egen kulturarv helt avgjørende.

For Senterpartiet er det viktig å støtte helhjertet opp om trosopplæringsreformen. Kirkens eget utgangspunkt og mål er at Kirkens oppfølging av barn og unge skal gi grobunn for respekt og toleranse i møte med dem som har en annen tro eller et annet livssyn.

I en flertallsmerknad vektlegger Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV viktigheten av religionsdialog. Én ting er religionsdialog mellom ledere, noe annet er religionsdialog mellom folk. Trygghet med hensyn til eget ståsted er en forutsetning for en god dialog. Det er i møter mellom enkeltpersoner virkeligheter skapes. En videre opptrapping av trosopplæringsreformen er viktig for å skape trygghet når det gjelder egen identitet og egen tro. Vi i Senterpartiet vil – som jeg allerede har sagt – følge opp med bevilgninger, slik at denne viktige reformen blir gjennomført på en god og verdig måte.

Den norske kirke rommer mange – med både tvil og tro. Mange føler avstand til Kirken, men samtidig identitet – noe som noen ganger kan være vanskelig å tolke. Hjemme i Romedal har man respekt for Kirken som insti-

tusjon, mens man føler nærhet til den lokale Romedal kirke. Mitt inntrykk er at den folkelige tro er sterk, men at man finner ulike former. Når meningsmålingsfirmaene prøver å måle tro – som vi har sett i forskjellige tabloide overskrifter – er man dømt til å mislykkes, for tro er svært personlig.

Det mangfold av store og små kirker vi har rundt i landet, er en viktig del av vår kulturarv og av vår identitet. Vi har latt forfallet gå for langt. Det er viktig at man ikke minst når det gjelder middelalderkirker, har et sterkt statlig medansvar for å sikre vedlikeholdet. Det er derfor svært bra at Regjeringen nå vil komme offensivt tilbake med en strategi for hvordan alle fredede og verneverdige kirker, ikke minst middelalderkirker, kan sikres et forsvarlig vedlikeholdsnivå.

Sammenhengen mellom en styrket kommuneøkonomi og en styrket kirkeøkonomi er sterk. Kommuneløftet, som vi gjennomfører i år, er et første steg i riktig retning. Hadde ikke løftet vært så sterkt, ville det ha ligget til rette for kutt i bevilgningene til de kirkelige fellestråd. I min hjemkommune, Stange, var Kirken en av de store budsjettvinnerne. Den fikk 500 000 kr ekstra etter politisk behandling.

Jeg vil også komme med en liten bemerkning om struktur. Folks identitet er i stor grad forbundet med den lokale kirken, det lokale sognet. Derfor må eventuelle grenseendringer i det enkelte sogn komme nedenfra, ikke ovenfra. Dette handler om enkeltpersoners forankring.

Til slutt vil jeg si at jeg er glad for at det er så stor enighet i Stortinget om denne meldingen: Det er bred enighet om at man skal gjennomføre de vedtatte reformer på en skikkelig måte, og at Stortinget i fellesskap skal ta ansvaret for å styrke Kirken og gi ekstra ressurser til en styrket folkekirke.

Anders Anundsen (FrP) [12:29:18]: Denne stortingsmeldingen er først og fremst en rapport om Kirkens økonomiske stilling pr. i dag. Det har ført til at det ikke har vært noen store politiske fronter underveis i arbeidet med innstillingen.

For å være helt ærlig tror jeg behandlingen av meldingen også har vært litt preget av mens-vi-venter-på-Gjønnesholdningen. Det er i forbindelse med Gjønnesholdningen utvalgets innstilling man vil ta den store prinsipielle og grunnleggende debatten om statens forhold til Kirken i framtiden. Hvorvidt man er for et skille eller ikke – det vil uansett sannsynligvis bli omfattende endringer.

Det som har vært et av diskusjonstemaene, som vi også har hørt fra talerstolen her i dag, er forholdet til Opplysningsvesenets fond. Fremskrittspartiet mener at man skal vente med å ta stilling til Opplysningsvesenets fond til Gjønnesholdningen utvalgets innstilling kommer til behandling i Stortinget, for det er en stor sak. Det dreier seg om eierskapet til Opplysningsvesenets fond. Hvor kommer egentlig midlene til Opplysningsvesenets fond fra? Og hva skal man gjøre i mellomtiden når det gjelder avkastning og inflasjonsjustering av fondet?

Jeg synes det er litt leit at de som er i posisjon, ikke tar det samme utgangspunkt og ser dette i en stor sammen-

heng. Representanten Reikvam mente man kunne droppe inflasjonsjusteringen. Inflasjonsjustering dreier seg altså bare om å opprettholde fondets verdi, unngå å redusere fondets realverdi, bl.a. til vedlikehold av kirker. Litt spøkefullt sagt kunne man kanskje antyde at Reikvam på den måten fremmer et forslag om en handlingsregel for bruken eller tappingen av Opplysningsvesenets fond. Det synes Fremskrittspartiet er beklagelig i en situasjon hvor vi nå står foran store, grunnleggende diskusjoner om forholdet mellom stat og kirke.

Som kjent var Fremskrittspartiet imot trosopplæringsreformen. Vi har erkjent at Stortinget har en annen oppfatning om det. Vi er likevel opptatt av at reformen underveis skal evalueres på en skikkelig måte – ikke bare internt blant dem som er gjenstand for trosopplæringsreformen; også departementet må foreta en evaluering underveis før denne første femårsperioden er gått. Vi regner med at statsråden tar det med seg.

Som nevnt er meldingen en ren rapport om økonomisk status, og det er verdifullt i den prosessen vi er i i forhold til Gjønnesholdningen utvalget. Vi kjenner til hvordan Kirkens økonomiske situasjon er pr. nå, og det er noe vi må ta med oss i den diskusjonen om forholdet mellom kirke og stat som kommer.

Vi har en egen merknad om kirkebygg. Siden dette også er temaet i en interpellasjon senere i dag, vil vi ta hovedargumentasjonen der. Men det er viktig for oss å peke på at status og situasjonen på vedlikeholdssiden for veldig mange kirker tydelig viser at kommunene ikke har klart å oppbære sitt vedlikeholdsansvar på en skikkelig måte. Det er vi nødt til å gjøre noe med. Vi kommer som sagt tilbake til det senere i dag.

Jeg registrerte også at representanten Reikvam tok opp en del av ansettelsesprosessen fra denne talerstolen. Jeg registrerte særlig at Reikvam åpner for å styrke kirkedemokratiet og mener det er viktig at kirkedemokratiet skal gis tillit. Men på den andre siden smeller han dem litt over fingrene og sier at når de får den tilliten, gjør de det ikke riktig, og derfor ønsker man en politisk overstyringsmetode. Det er Fremskrittspartiet skeptisk til.

Odd Einar Dørum (V) [12:33:16]: Det sakspolitiske er det bred enighet om i denne komiteinnstillingen. For det første er det bred enighet om å ha en fornuftig og bra organisering for Den norske kirke, og det er også bred enighet om å sikre finansieringen av tros- og livssynsopplæringsreformen. Det er viktig, for disse forholdene synes jeg man skal se i sammenheng med ett viktig punkt i Gjønnesholdningen utvalgets innstilling, og det er det punktet hvor alle i utvalget, uansett bakgrunn, er enige, nemlig at tros- og livssynssamfunnet Norge – ut fra hensynet til mangfold, respekt for det enkelte individ og for tros- og livssynsfriheten – er avhengig av at det fins en raus og skikkelig offentlig støtte. Dette er bredt – det inkluderer også det nå for tiden feirende Human-Etisk Forbund, som deltar i den argumentasjonen, at religion og livssyn har sin plass i det offentlige rom. Og skal det ha sin plass i det sivile samfunnet Norge, må det også være til stede en skikkelig, fornuftig og god finansiering. Det er viktig å minne

om dette i en debatt som den vi har i dag, fordi det er et viktig utgangspunkt foran andre deler av Gjønnnes-utvalgets utredning som går på skillet mellom kirke og stat.

Når det gjelder trosopplæringsreformen, er den viktig også av en grunn utover selve reformen. Den trosopplæringsreformen vi har fått, er en reform som ikke bare gjelder Den norske kirke, men som også gjelder alle trosretninger og livssyn i Norge. Det betyr med andre ord at i den reformen ligger det også en tung ansats til å tegne det som kan bli en religionspolitikk i Norge, altså en religionspolitikk i tillegg til en kirkepolitikk.

Hvis man går tilbake til Gjønnnes-utvalget, er det igjen viktig å merke seg at det er det samme grunnleggende fellesskap mellom alle som er representert der; viljen til å skape vilkårene for en slik politikk. Det er viktig i disse tider. I en tid med så mye kulturell og etisk brytning som det kan være mellom store religioner, er det veldig viktig at det fins arenaer for gjensidig respekt og arenaer for møteplasser.

Så er det ett realpolitisk forhold som jeg føler behov for å knytte noen merknader til, og det er Opplysningsvesenets fond. På det punkt har hele den samlede opposisjon avstått fra det som ellers kunne vært ganske interessant, nemlig å drive en polemisk øvelse. Vi har avstått fra det, av den, etter min oppfatning, tunge, viktige grunn til håndteringen av Opplysningsvesenets fond er – tror jeg, på vegne av Venstre, men jeg tror også andre tenker tanken – ganske viktig for Regjeringens håndtering av Gjønnnes-utvalgets innstilling når det gjelder forholdet mellom stat og kirke. Jeg har på vegne av opposisjonen – på vegne av meg selv og Venstre, i hvert fall – lyst til å gi en utstrakt hånd til den statsråd som selv har bedt om å få en sjanse til å håndtere spørsmålet på en slik måte at debatten skal tåle spenninger, og ønsket å avstå fra kortsiktig feking rundt Opplysningsvesenets fond. Men det sier seg selv at det også påkaller en refleksjon hos Regjeringen, at den ser på det punkt hos seg selv og sier at den vil ta fondet opp til samlet vurdering i forbindelse med debatten om forholdet mellom stat og kirke. Her har man et indre valg. Hvordan man håndterer det indre valget, tror jeg betyr noe langt utenfor forholdet mellom partiene i denne sal. Det betyr noe også i forhold til selve den store stat–kirke-debatten som vi skal ha. Når det gjelder den debatten, synes jeg det er viktig å strekke ut hånden. Da skal vi ikke dra til polemikken – selv om det av og til kan vært fristende å gjøre det – særlig fordi noen av oss sitter med nok tallkunnskap til å vite hvordan forholdene kunne bli. Men jeg synes det er viktig å markere fra min side at når vi har gått fram på den måten, er det for ikke å skape en polemisk tone på det området. Så får vi heller la hverdagen avgjøre hvordan fondet blir håndtert. Men den store testen er, som sagt, at fondet blir håndtert der det fortjener å bli håndtert, nemlig sett i sammenheng med det framtidige forholdet mellom stat og kirke i Norge, og at alle forsøk, tror jeg, på å forskuttere fondet i ulike sammenhenger fort kan bringe uro inn i den diskusjonen. Det oppfatter jeg i grunnen ikke at noen har lagt opp til. Jeg oppfatter heller at man ikke ønsker å gjøre det – derfor denne konkrete markeringen.

Så vil jeg avslutningsvis kommentere at det er litt ulike måter å uttrykke dette på i komiteen, men man er i komiteen glad for den regionsdialog som foregår, både i kirkeleg sammenheng og i forhold til andre trossamfunn i Norge. Også jeg, som representant for Venstre, ser positivt på dialogen og på alt det arbeidet som gjøres med hensyn til å bygge møteplasser i en slik sammenheng. Det fortjener ros fra denne talerstol.

Statsråd Trond Giske [12:38:32]: Bondevik II-regjeringen la i juni 2005 fram St.meld. nr. 41 for 2004–2005 om økonomien i Den norske kirke. Bakgrunnen for meldingen var et ønske om at Stortinget fikk seg presentert en gjennomgang av kirkeøkonomien. Etter regjeringsskiftet i høst så vi ingen grunn til å trekke tilbake eller korrigerer denne meldingen. Grunnen til det er at meldingen i første rekke presenterer tall og utviklingstrekk som er hentet fra kirkeregnskapene rundt om i menighetene, og som vi må gå ut fra er korrekte uansett hvem som sitter i regjering. Meldingen gir ellers en beskrivelse av det reform- og fornyelsesarbeidet som foregår i Kirken i dag, og en presentasjon av Opplysningsvesenets fond. Sett under ett mener jeg at meldingen gir et informativt bilde av den kirkeøkonomiske situasjonen, samtidig som den peker på særlige utfordringer.

Jeg mener at komiteinnstillingen til meldingen viser at det i det store og hele er bred enighet i Stortinget om de utfordringene vi står overfor på det kirkeøkonomiske området. Det er jeg glad for. Riktignok drøfter vi i dag kirkeøkonomien innenfor rammen av dagens kirkeordning. Kanskje vil det komme større uenighet til syne når statskirkeordningen og eventuelt helt nye finansieringsformer for Kirken kommer opp til diskusjon. Men også i mellomtiden skal Kirkens liv leves, og da er det et gode for Kirken at det er en så vidt bred enighet blant partiene om hva det er viktig å arbeide for innenfor dagens system.

I innstillingen er det et eget avsnitt om kirkebyggene og kirkenes vedlikeholdssituasjon. Trolig er dette i dag en av de største og viktigste utfordringene på det kirkeøkonomiske feltet. I en interpellasjon senere i dag vil dette temaet være gjenstand for bred debatt. Jeg ser derfor ikke grunn til å gå i detalj på det nå. Likevel ønsker jeg å understreke at de eldste kirkene er blant våre viktigste kulturminner. Kirkene er sterke symbolbærere av lokal identitet og tilhørighet. De er ikke museumsgjenstander, men er fortsatt i bruk som levende menighetskirker. Det er derfor viktig å komme skikkelig i gang med restaurering og vedlikehold.

Kirkebyggene er kommunenes ansvar, og allerede med innføringen av rentekompensasjonsordningene har flere kommuner tatt et tak og kommet i gang med restaurering. Jeg ønsker å komme tilbake til Stortinget med ytterligere tiltak for at flere kommuner skal prioritere dette arbeidet. For flere av kirkene, spesielt de eldste, haster det dersom de fortsatt skal kunne være i bruk.

I komiteinnstillingen er det grundige merknader til trosopplæringsreformen. Flertallet i komiteen, alle unntatt Fremskrittspartiet, framholder viktigheten av reformen. Flertallet uttaler at bevilgningstakten til reformen derfor

må opprettholdes. Det har jeg merket meg. Trosopplæringsreformen er i dag et viktig satsingsfelt innenfor Den norske kirke. Å styrke trosopplæringen blant Kirkens døpte er viktig i seg selv, fordi dåp og dåpsopplæring hører sammen i den kristne kirke.

I påvente av debatten om de store og vanskelige spørsmål som en eventuell ny kirkeordning reiser, kan ikke reformarbeidet i Den norske kirke stanse. Et viktig tema er lokalkirkens organisasjon, dens strukturelle og materielle rammebetingelser. På samme måte som kommunene utfordres til omstilling og nytenkning, utfordres også Kirken lokalt til å tenke nytt om organisering, om nye samarbeidsformer og om en annen oppgave- og arbeidsdeling. Med like mange kirkelige fellestråd som kommuner og med ca. 1 300 menighetsråd er kirkeforvaltningen og den kirkelige virksomheten mange steder svært sårbar. Jeg leser komiteinnstillingen slik at hele komiteen er enig i at oppmerksomheten fra sentralt hold nå bør rettes mot forsøks- og utviklingstiltak som kan styrke kirkeforvaltningen, særlig i de minste kommunene, da det er der den økonomiske veksten har vært svakest de siste årene. Det vil jeg følge opp, samtidig som jeg vil understreke – i likhet med komiteen – at denne typen endringer må foregå i samarbeid med og etter ønske fra dem som berøres lokalt.

Parallelt med denne typen organisasjonsforbedringer ønsker jeg å se nærmere på hvordan demokratiet kan styrkes i forhold til ulike kirkelige organ. Det er bekymringsfullt at aktiviteten og deltakelsen fra menighetsmedlemmene fortsatt er urovekkende lav.

Den såkalte prostereformen har fått en særskilt omtale i komiteinnstillingen. Denne reformen omfatter ikke bare spesifikke endringer for prostene, men har virkninger for hele prestetjenesten i Kirken. Det er meningsløst å rangere betydningen av denne reformen opp mot andre kirkelige reformer, f.eks. trosopplæringsreformen. Reformen som berører kirkeledelse, bedre prestetjeneste og trosopplæring, hører sammen.

Jeg vil derfor mer enn gjerne gi støtte til dem som mener at den omorganiseringen og den omstillingen av prestetjenesten som nå pågår, er av stor betydning for å utvikle en stadig mer funksjonsdyktig prestetjeneste. I denne reformen skal ingen være tapere. Målet er at prestene skal få en bedre arbeidshverdag, og menighetene en minst like god betjening som før.

Når det gjelder komiteens merknader vedrørende Opplysningsvesenets fond, ser jeg ikke nå grunn til å gi omfattende kommentarer til de spørsmålene som tas opp. Som komiteen er kjent med, vil det i denne måneden bli fremmet en lovproposisjon vedrørende inflasjonssikringen av fondet. Den saken vil komiteen få til behandling om kort tid. Hvordan fondets midler skal kunne brukes til å istandsette kirkebygg, vil bli vurdert av departementet i tiden framover. Stortinget vil selvsagt få saken til behandling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [12:44:01]: Det er bred politisk enighet om at vedlikeholdsetterslepet på norske

kirkebygg er stort. Rentekompensasjonsordningen som Fremskrittspartiet fikk videreført i budsjettforliket med Bondevik-regjeringen, har vært et bidrag til å forbedre situasjonen noe.

Et mulig utfall av den kommende debatt om å skille stat og kirke kan være at kommunene får eierskapet til kirkebyggene. Hva vil statsråden gjøre for å rette opp det forsømte veldikeholdet, slik at staten kan overlate denne del av vår kulturarv på en måte som gjør at kirkene ikke oppfattes som en ytterligere økonomisk byrde for norske kommuner?

Statsråd Trond Giske [12:44:35]: Situasjonen er jo allerede i dag at kommunene har hovedansvaret for kirkebyggene, og et vesentlig virkemiddel for at kirkene skal kunne vedlikeholdes og rustes opp, er en solid kommuneøkonomi. Så det vi gjorde etter at vi overtok regjermakten i fjor høst, å styrke kommuneøkonomien med 5,7 milliarder kr, er hovedbidraget til at kommunene skal kunne ivareta kirkebyggene sine. Ikke bare ved større rehabiliteringsprosjekter, men også i den daglige virksomheten – fra det å holde det varmt om vinteren og tette tak som er lekk, til å sørge for at kirkene har den driftsøkonomien som de trenger – er kommuneøkonomien nøkkelen. I tillegg til det ønsker vi å se på programmet, bl.a. utlansordningen, og også på hvordan Opplysningsvesenets fond i større grad skal kunne brukes til å styrke kirkebyggene, og da med særlig vekt på de aller eldste kirkene våre.

Ola T. Lånke (KrF) [12:45:46]: Det er grunn til å si seg fornøyd med og se positivt på at det er så vidt bred enighet som det er når det gjelder kirkeøkonomien generelt. Det synes jeg også lover godt med tanke på senere prosesser og diskusjoner som vi skal ha, bl.a. om stat–kirke.

Likevel, det foregår for tiden prosesser i tilknytning til flere sider av Opplysningsvesenets fond, og jeg vil inn på det overfor statsråden. Det er helt klart at hvis disse ulike forslagene som verserer, skulle bli gjennomført, enten enkeltvis eller samlet, vil det kunne få en svært negativ effekt på fondets evne til å betjene sitt formål.

Mitt spørsmål til statsråden går på om departementet og statsråden har oversikt over hvilke konsekvenser disse forslagene vil kunne få for Kirken – for fondet selv på kort og lang sikt.

Statsråd Trond Giske [12:46:50]: Vi kommer tilbake til den saken når vi fremmer en proposisjon om å endre inflasjonssikringsmålet for Opplysningsvesenets fond – det er én type tiltak. Da blir det mindre avsatt til fondet år for år, og mer som kan tas ut til andre formål. Min tilnærming til det er at det er forsvarlig, særlig hvis man bruker disse ekstra pengene på varige investeringer i Kirken. Hvis man begynner å spise av fondet til økte driftsmidler, kommer man fort ut å kjøre, for da spiser man av et fond som etter hvert ikke kan opprettholde den driften. Men å flytte kapital fra Opplysningsvesenets fond over i annen kapital som er minst like viktig for Kirken, nemlig i solide kirkebygg som er til glede for den virksomheten som skal

drives i Kirken, mener jeg er en forsvarlig flytting av kapital fra en type fond til en annen type verdifull investering. Det er den typen tilnærming vi har til bruken av Opplysningsvesenets fond.

Odd Einar Dørum (V) [12:47:58]: Jeg benytter meg av sjansen til å gå videre i forhold til det jeg sa i innlegget mitt i sted til statsråden, og det gjelder synet på Opplysningsvesenets fond, som jeg for min del ser på som svært viktig i forhold til hvordan det framtidige forholdet mellom stat og kirke blir. Jeg tar til etterretning det statsråden nå har sagt om inflasjonsjustering. Men jeg vil nok fra denne talerstol sterkt oppfordre statsråden til å vurdere hvordan man ser på fondet som helhet – etter det han selv har sagt i forhold til Regjeringens håndtering av Gjønnestutvalget, og den utstrakte hånden Regjeringen har gitt til andre om at håndteringen skal bli så bra som mulig – opp mot andre avveininger som Regjeringen måtte ha. Jeg vil sterkt oppfordre til det, og jeg imøteser i grunnen statsrådets refleksjoner rundt dette. Det er ikke alltid man bruker Stortingets talerstol til det, men jeg gjør det på grunn av sakens karakter.

Statsråd Trond Giske [12:48:48]: Jeg deltar gjerne med representanten Dørum i en refleksjon rundt Opplysningsvesenets fond, men vi må nok også håndtere det på en formell måte den dagen vi eventuelt gjør endringer i statskirkesystemet.

Jeg synes Gjønnestutvalget egentlig har en ganske grei tilnærming, nemlig at dette til syvende og sist blir en politisk avgjørelse. Man kan ikke rettslig avklare hvor Opplysningsvesenets fond hører hjemme. Statskirken er en statskirke, og fondet er en naturlig del av den som statens eiendom gjennom det statskirkesystemet vi har. Spørsmålet blir jo en vakker dag, hvis vi gjør et skille, om man skal få med seg som en morgengave Opplysningsvesenets fond – det blir jo ikke en bryllupsgave, men en skilsmissegave – og også selvsagt hvilke kompensasjonsordninger man da eventuelt skal ha for andre trossamfunn, hvor vi har et prinsipp om at man skal likebehandles i forhold til økonomisk støtte. Alle disse spørsmålene tror jeg vi skal ta når vi eventuelt kommer til en konklusjon på spørsmålet om et skille. Jeg er klar for en åpen dialog rundt det, også med representanten Dørum og opposisjonen i Stortinget.

Anders Anundsen (FrP) [12:50:02]: Representanten Gåsvatn ble utsatt for det jeg kaller standardsvaret fra Regjeringen for tiden. Enten det er snakk om 10 000 nye hender i pleie- og omsorgssektoren, en bedre skole, mer miljøaktivitet eller idrett og kultur for barn, er svaret at den bedre kommunøkonomien vil håndtere dette. Så også i denne sammenhengen, hvor statsråden sier at den forbedrede kommunøkonomien vil bidra til å løse vedlikeholdsetterslepet når det gjelder kirkene.

Saken er bare den at vedlikeholdsetterslepet når det gjelder kirkene, er i størrelsesordenen 8 milliarder kr, og etter det jeg erindrer fra budsjettbehandlingen, var meroverføringene til kommunesektoren langt fra denne be-

løpsstørrelsen. Og når man skal løse alle andre oppgaver innenfor de samme rammene, hvordan kan da statsråden forklare at denne argumentasjonen henger sammen?

Statsråd Trond Giske [12:50:57]: Rask hoderegning tilsier at rentekostnaden ved en investering på rundt 8 milliarder kr skulle beløpe seg til ca. 400 mill. kr. Vi økte støtten til kommunene langt utover det, så det går ikke an å si at man skal sammenlikne årlige driftsøkninger med en total investeringskostnad.

Vi fikk jo kritikk for at vi kuttet noe i overføringene til de felleskirkelige råd i kommunene. Jeg registrerer at den påplussingen vi hadde i kommuneøkonomien bare i fremskrittspartistyrte Oslo, var nok til å reversere forslaget om kirkekutt, som var større enn det samlede kuttet på kirkelig fellesråd. Kommunenes kirkeøkonomi kom altså styrket ut av den solide påplussingen i kommuneøkonomien. Jeg registrerer også at vi fra Regjeringens side ennå ikke har mottatt et eneste brev fra verken en fremskrittspartistyrte eller en høyrestyrt kommune om at man har fått for mye penger til kommunene, og at pengene heller burde gått til skattelette. Så jeg tror vi er på rett vei.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Inge Lønning (H) [12:52:15]: Et enstemmig storting gav i forrige periode tilslutning til Regjeringens ønske om å gjennomføre en bred utredning av det framtidige forhold mellom stat og kirke. I det perspektiv er også det økonomiske forholdet mellom stat og kirke en sentral del av en slik utredning.

Det forbauser meg litt at flertallet i innstillingen er så vidt opptatt av å foreta endringer på kort sikt i denne situasjonen hvor statsråden har sagt at han vil ta seg god tid – det synes jeg er all ære verdt – på å gjennomføre en skikkelig politisk behandling av dette. Det forbauser meg at man da har det travelt med akkurat i denne situasjon å foreta grep som endrer vilkårene for den økonomiske samhandling mellom stat og kirke ganske vesentlig. Flertallet skriver at det er beklagelig at en del av avkastningen av Opplysningsvesenets fond unndras alternativt bruk dersom man inflasjonsjusterer fondet. Det er med respekt å melde å snu saken på hodet. Praktisk talt alle fonds og legater som jeg kjenner til i det norske samfunn, har ikke bare krav om inflasjonsjustering, de aller fleste har statuttfestede krav om at en prosentandel av den årlige avkastning skal tilføres kapitalen, ikke bare for å forhindre at kapitalen forringes, men for å sørge for at kapitalen forøkes. Her åpner man også for at man skal kunne disponere av fondskapitalen, og det er jo den mest kortsiktige av alle former for håndtering av oppsparte midler.

Jeg kan ikke forstå annet enn at det måtte være tilrådelig for Stortinget når man nå har gitt seg inn på en omfattende og skikkelig drøftelse på lang sikt av hva som er det ønskelige forhold mellom stat og kirke, at man i den perioden lot være å foreta den type endringer, nettopp for å kunne ta standpunkt til det i forbindelse med de langsikti-

ge perspektivene. Det som adskiller Opplysningsvesenets fond fra andre fond i dette land, er at Opplysningsvesenets fond er det eneste som er grunnlovfestet, faktisk. Da synes jeg det er oppsiktsvekkende at Stortinget, som har ansvaret for Grunnloven, mener at dette fondet kan man behandle langt friere og disponere for mye mer kortsiktige formål enn det som er vanlig for fond i sin store alminnelighet.

Og så til sist: Jeg hørte også med forbløffelse på representanten Reikvams innspill om det kirkelige demokrati. Hvis jeg oppfattet Reikvam riktig, mener han at den delen av Kirken som er demokratisk, som han sa, er den delen som til enhver tid deler representanten Reikvams syn, mens folk som er uenige med Reikvam, pr. definisjon er udemokratiske. Det er en veldig spesiell demokratidefinisjon.

Rolf Reikvam (SV) [12:55:41]: En kan jo ikke beskytte seg mot Inge Lønning's oppfatning av hva en sier. Det jeg prøvde å si, og det jeg sa, var at jeg registrerer at det i en spesiell sak var klar ubalanse mellom det som var en enstemmig innstilling, og det flertallet gjorde. Jeg synes det er ganske oppsiktsvekkende at de som har foretatt alle intervjuer, de som har gjort alt forhåndsarbeid, blir nedstemt når det kommer til endelig votering. Det var det jeg prøvde å si. Noe annet har jeg overhodet ikke ytret meg om.

Så undrer det meg at representanten Inge Lønning kan si at det å investere i vedlikehold av middelalderkirker og andre kirker er kortsiktig. For meg er det aller viktigste når det gjelder å ta vare på verdiene, å investere og bruke finanskapital for å ta vare på realkapital, i dette tilfellet kirkebygg. Det er langsiktig.

Det undrer meg også at Inge Lønning og andre synes det er rett og rimelig at vi unndrar et visst antall millioner kroner som vi kunne bruke på vedlikehold, fra politisk beslutning, fordi vi legger dem rett til fondet. Her snakker vi kanskje om noen titalls millioner kroner som vi da kan få frigjort fordi vi ikke legger dem inn til fondet, men bruker dem til vedlikehold. Inge Lønning og andre burde bekymre seg vesentlig mer for utviklingen av aksjekursen med tanke på fondets størrelse, enn om vi skal bruke et visst antall millioner kroner mer til kirkebygg. Så lenge i hvert fall en del av dette fondet er plassert i aksjekapital, er jo utviklingen på aksjemarkedet enda viktigere enn om vi bruker noen millioner mer enn det som Inge Lønning og andre ønsker.

Dette dreier seg ikke om noe kortsiktig, som sagt, og det har overhodet ikke noe med debatten om stat–kirke å gjøre. Det er snakk om hvorledes vi skal bruke en del av avkastningen i årene framover. Her snakker vi om forholdsvis mange år. Skillet mellom stat og kirke kan jo ikke komme før i 2014. Her snakker vi kanskje om en tiårsperiode. Vi kan jo ikke legge alt på is og ikke kunne diskutere sånne viktige spørsmål på grunn av at vi kanskje i 2014 – forhåpentligvis – skal få et skille mellom stat og kirke.

Når det gjelder eventuelt å bruke verdistigningen, ber vi departementet vurdere om det er mulig å gjøre det. Det

er mulig at det ikke er tillatt, det er mulig at det er begrensninger i Grunnloven, som Inge Lønning sa. Derfor sier vi at vi ber departementet vurdere. Vårt mål er hele tiden at disse pengene som blir frigjort, skal brukes til kirkelige formål, enten vedlikehold eller annet. Det burde jo både Høyre og Kristelig Folkeparti være opptatt av, framfor at man sylter dem ned.

Inge Lønning (H) [12:59:09]: Jeg tok utgangspunkt i at representanten Reikvam i sitt hovedinnlegg omtalte «den demokratiske delen av vår kirke» – det var uttrykket. Og til «den demokratiske delen av vår kirke» hører åpenbart ikke Kirkerådets flertall, ifølge Reikvam, i den sak som han nå omtalte.

Jeg har alltid oppfattet det slik at når et beslutende organ fatter en beslutning som er annerledes enn den et innstillingsorgan og administrasjonen har lagt frem, er det nettopp uttrykk for demokratiets prinsipp. Men Reikvam oppfatter åpenbart demokrati motsatt. Det er demokrati bare dersom det beslutende organ følger den innstillingen som det har fått. Jeg vil mene at min forståelse av demokratiet er å foretrekke fremfor representanten Reikvams, men han står selvfølgelig fritt til å beholde sin definisjon.

Når det gjelder Opplysningsvesenets fond, har jeg konstatert at man kan tenke seg både på den ene og den annen måte å foreta endringer, nettopp i en periode hvor man arbeider med en omfattende, langsiktig reform av de økonomiske forhold mellom stat og kirke. Og det er det jeg har vanskelig for å forstå, at man skal definere det som en has-tesak midt inne i en mye større og mye mer utfordrende langsiktig politisk avgjørelse.

Det er jo i tillegg til de tingene jeg har nevnt, også den politiske problemstilling som vi vet at regjeringspartiene har signalisert at de vil arbeide med, at man skal kunne overføre betydelige deler av fondsverdien til private gjennom en spesiell utsalgsordning for jordeiendommer til spesielt gunstig pris. Det er forbløffende av en regjering som ellers er opptatt av fellesskapsretorikk og vern av fellesskapsverdiene, at man vil overføre dette som vitterlig er fellesskapsverdier, til private, som skal kunne cashe inn verdistigningen på fritt grunnlag etterpå.

Mitt poeng er det samme som representanten Dørum's. Jeg synes at man i denne sammenheng burde ha råd til å ta seg tid til å se dette i den store sammenheng, for i den store sammenheng snakker vi om et 50–100-årsperspektiv frem i tid, ikke om å få de årlige budsjettene til å gå i hop. Det er utmerket at man vil investere både i vedlikehold av kirkebygg og i andre ting, men poenget er jo at dette er oppgaver som pr. i dag gjennom norsk lov er pålagt kommunene. Og i det øyeblikk man tar i bruk fondskapitalen av Opplysningsvesenets fond, gjør man jo noe som egentlig opphever den lov som Stortinget selv har gitt.

Presidenten: Representanten Reikvam har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad.

Rolf Reikvam (SV) [13:02:34]: Jeg registrerer at representanten Inge Lønning opererer med den store sam-

menhengen og har det store perspektivet. Han brukte vel et 50–60-årsperspektiv. Perspektivet er jo ikke større enn at det var i forrige periode, tror jeg, stortingsflertallet vedtok å endre reglene for inflasjonsjustering. Dette var en endring som var et resultat av et fremskrittspartiforslag her på Stortinget, som de daværende regjeringspartiene fulgte opp. Den store sammenhengen og det store perspektivet er ikke lenger enn som så, og det vi nå foreslår å gjøre – det må jo en lovendring til – er å gå tilbake til det systemet som vi hadde før, da de som utgjorde flertallet i forrige periode, vedtok å endre inflasjonsjusteringen.

Men jeg vil understreke enda en gang at det overhodet ikke er vårt mål å tappe fondet. Og som jeg sa i stad: Inge Lønning og andre burde være mer bekymret for kursutviklingen på aksjemarkedet enn for om vi skal bruke noen titalls millioner kroner mer til kirkelig vedlikehold. Det ville være god investering!

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1798)

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Line Henriette Holten Hjemdal til kultur- og kirkeministeren:

«Kirkene er en viktig del av Norges kulturminner. Kirkene representerer kulturhistoriske skatter, og er viktige for menigheter og for enkeltmennesker som søker fellesskap og ro. Vi ser i dag et omfattende forfall av kirkene i Norge. Viktige, løpende vedlikeholdsoppgaver er forsumt. Oslo Domkirke stenges etter påske for 3 år for ytre vedlikehold. Slike forfall er et problem for om lag 1 600 byggverk, men det finnes i dag ingen plan for hvordan dette skal forbedres. Riksantikvarens beregninger viser at det i dag bevilges nær 3,5 mrd. kr for lite til istandsetting av kirker, og vel 100 mill. kr mangler til årlig vedlikehold. Dette gjelder kun de fredede og verneverdige kirkene. Disse forhold er omtalt i St.meld. nr. 16 for 2004-2005 Leve med kulturminner. Også Gjønnnes-utvalget berører kirkeforfallet.

Hva vil statsråden gjøre for å istandsette kirkene i Norge og unngå ytterligere forfall?»

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:05:30]:

Vi har i de siste månedene blitt minnet om hvor viktig religiøs tilhørighet er for mange mennesker, og vi har sett betydningen av å kjempe for trosfrihet. Debatten vi har hatt tidligere i dag om kirkens økonomi, dreier seg også om å legge til rette for at religion og livssyn skal kunne være en viktig del av det norske samfunnet lokalt og nasjonalt.

Vi vet at å bevare våre kirker er viktig for den enkeltes tro og for menigheten. I Miljøverndepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets rundskriv fra 2000 heter det:

«Vern om kirkebygg og kirkegårder er motivert ut fra målet om at kristen tro og kristent verdigrunnlag skal holdes levende i det enkelte lokalsamfunn og i samfunnet som helhet.»

Det er også viktig å bevare kirkene fordi de er sentrale symboler på lokalt fellesskap og forankring, og de bidrar til å styrke identiteten i lokalsamfunnet. Vi ser at mange søker til kirkene når det er høytid eller sorg i bygda. Kirkene våre er viktige landemerker, og de har en oppgave selv om omgivelsene har endret seg og folk kanskje ikke lenger er så aktive i kirken. Det er få som er likegyldige til kirkebygget. Det viser reaksjonene hos folk når kirker er blitt påtent eller vandalisert. Eller som vi ser i Alta i disse dager, der det er folkevandring for å se modellen av den kirken som de ønsker å få bygd – nå i is.

Ikke minst er det viktig å bevare våre kirker fordi de er våre mest verdifulle kulturminner. Kirkene representerer vår felles nasjonale kulturarv. I Norge har vi ikke hatt adel, herregårder eller så mange kongeboliger. Våre fellesressurser ble samlet i kirkene. Vår kirkekunst er unik, fordi Norge var et så fattig land at vi ikke kunne bytte den ut, så vi tok vare på den. Derfor er kirkene også våre viktigste historiske kilder og bygninger med hensyn til arkitektur, kunst og byggeteknisk utvikling. I kirkene har flere derfor opplevd sitt første møte med kunst.

På tross av kirkenes verdifulle stilling er de blitt for dårlig vedlikeholdt. I Norge er det i dag vel 1 600 kirker. 219 er fredet, og 761 har status som verneverdige. Ifølge beregninger fra Riksantikvaren bevilges det i dag ca. 3,3 milliarder kr for lite til istandsetting, og 135 mill. kr mangler til vedlikehold. Dette gjelder bare de fredede og verneverdige kirkene. Sannsynligvis vil en måtte justere tallene enda høyere opp, da disse anslagene beskriver et minimum av det som trengs. Riksantikvarens beregninger dekker også bare istandsetting ut fra dagens situasjon. Inkluderer vi en oppgradering av kirkebyggene, blir beløpet atskillig høyere. For alle kirkebyggene i landet er det beregnet et istandsettings- og oppgraderingsbehov på minimum 8 milliarder kr.

Forfallet og etterslepet i vedlikehold som vi ser, er enormt. Oppgavene er store og krevende. Likevel har vi dessverre i dag ingen god og konkret plan for hvordan dette skal bli bedre. Mens vi venter og tenker, og forhåpentligvis jobber, forfaller og stenges kirker. Det haster med å finne en løsning, og vi trenger handling nå.

Kirkeforfallet er ikke noe som startet i går eller i fjor, det vet vi alle. Det har pågått over mange år. Denne interpellasjonsdebatten er ikke tjent med å fordele skyld. Mitt håp og mitt ønske med å reise denne debatten i dag, er at vi kan bli enige om at vi trenger en større satsing enn den vi har sett så langt, og at vi også er villig til å prioritere en slik satsing.

Gjønnnes-utvalget peker på forfallet som nettopp en av hovedutfordringene, og at vi må gjøre noe med dette uavhengig av et eventuelt skille mellom stat og kirke.

Det er også en samlet kirke som ønsker å ta noen grep, det kom ettertrykkelig til uttrykk senest på Kirkerådets møte 22. mars i år. Statsråden skapte også store forventninger da han besøkte kirkemøtet i november. Kirken etterlyser nå handling.

Rentekompensasjonsordningen fra 2005 er et godt bidrag til kommunenes finansiering av istandsetting av kirker, men det dekker ikke det store etterslepet.

Kulturminnefondet er en stor suksess. Det er økt fra 400 mill. kr til 800 mill. kr de siste årene, og det er blitt sagt at dette er første trinn i opptrappingsplanen. Men på tross av dette holder heller ikke dagens avkastninger til å dekke de behov som finnes.

Jeg vil også her nevne at slik jeg og mitt parti ser det, er det å tappe Opplysningsvesenets Fond for penger en svært dårlig strategi for fremtiden.

Mye av forfallet og forvitringen av kulturminneverdiene skyldes som kjent kommuneøkonomien. Det er menighetene som i hovedsak eier kirkene, og slik bør det fortsatt være. Kommunene har etter kirkeloven også plikt til å bekoste vedlikeholdet, men det er urealistisk å tro at kommunene kan ta denne oppgaven alene, slik situasjonen er i dag. Vi ser at kommunene dessverre i altfor liten grad prioriterer kirkebyggene. Også ferske tall fra Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon viser at lokalkirken har sett lite til de ekstra kommunemilliardene fra Regjeringen dette året. Vi trenger derfor et krafttak fra statens side for å rette opp situasjonen.

Gjønnes-utvalget mener at man bør velge den svenske modellen for å sikre kirkebyggene. I Sverige har de en «kyrkoantikvarisk ersättning» for de merkostnadene det medfører å ta vare på kulturminnene. Det var et krav da den svenske kirken skulle skilles fra staten, at man skulle få en årlig erstatning fra staten for å ivareta de kirkelige kulturskattene. I 1996 ble den merkostnaden satt til 460 mill. svenske kr.

Forskjellen mellom Norge og Sverige er at Sverige ikke har det betydelige etterslepet som vi dessverre har. Vårt problem er særnorsk, og da må også løsningene være særnorske. Den svenske modellen kan være god, men først når etterslepet er tatt.

Det finnes ulike modeller vi kan lande på, kanskje den Fortidsminneforeningen foreslår: en tredelt statlig tiltakspakke. Men det sentrale i alle modellene er at de statlige bevilgningene må økes, og at det trengs et spleiselag. Jeg ser fram til å høre statsrådets tanker om dette senere i denne interpellasjonsdebatten.

Det trengs mye penger fordi forfallet er påtrengende og vedlikeholdet omfattende, men økte bevilgninger er ikke nok. Skal vi kunne ivareta kirkearven og arbeide med eldre kirker, trenger vi også omfattende kompetanse på praktisk istandsetting av eldre bygninger og interiør og kunnskap om kirkens historie. NIKU, Norsk institutt for kulturminneforskning, har i dag det faglige overoppsyn med vedlikehold og bevaring av kirker. De mener den omfattende istandsettingen som kan og bør komme, fort kan bli et katastrofescenario for kulturarven vår om vi ikke også får et tilsvarende kompetanseløft, både lokalt og sentralt.

I forbindelse med stavkirkeprogrammet er det utdannet gode håndverkere. Vi må sørge for at denne kunnskapen blir dokumentert slik at flere kan bruke den. Generelt er det mangel på personer med relevant håndverkskompetanse og erfaring fra praktisk kulturminnehåndverk. Oslo Domkirke er dessverre et prakteksemplar på etterslep. Her er oppussingen utsatt fra etter påske til august, fordi de sliter med å finne gode leverandører, fordi kompetan-

sen mangler. Bare for å dekke kompetansebehovet når det gjelder istandsettingen av kobberinstallasjonene i Oslo Domkirke, ville vi tømme hele Norden for håndverkere i en periode.

For å få mer kunnskap og dokumentasjon om iverksettelse og restaurering av våre kirker, må vi satse på forskning også på dette er feltet. Det er, slik jeg ser det, derfor uheldig at Forskningsrådet i dag ikke har noen programmer som er åpne for dette. Skal vi stanse forfallet av våre kirker, må vi derfor fokusere på forskning og utredning og begynne å utvikle tiltaksorientert kunnskap, og vi må gjøre denne kompetansen bredt tilgjengelig. Jeg er derfor spent på å høre hvilke tiltak statsråden vil sette i gang i forhold til å styrke denne delen av oppbyggingen for å ta vare på den kulturarven som våre kirker er.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Trond Giske [13:15:42]: Saken om kirkenes forfall har vært diskutert her i Stortinget flere ganger, uten at noen vesentlige grep er tatt for å hindre et voksende forfall. Situasjonen for kirkebyggene har jo de siste årene vært et stadig tilbakevendende tema, ikke bare i Stortinget, men i hele den offentlige debatten. Dette gjenspeiler folks forståelse og verdsetting av kirkebyggene. De eldste kirkene er blant våre aller viktigste kulturminner. Kirkene er sterke symbolbærere av lokal identitet og tilhørighet. De er ikke museumsgjenstander, men er fortsatt i bruk som levende menighetskirker. Det er ikke merkelig da at engasjementet mot forfallet er stort, både i kirkelige, kulturminnefaglige, politiske og lokale miljøer. Mange har hevdet at det er uverdige at vi som nasjon ikke er i stand til å ivareta den kulturarven og den kunstsakten som kirkene representerer.

For to år siden, i juni 2004, besvarte daværende kultur- og kirkeminister Valgerd Svarstad Haugland en interpellasjon fra stortingsrepresentant Eva M. Nielsen fra Arbeiderpartiet. Interpellasjonen den gang er til forveksling lik den som nå er stilt av representanten Holten Hjemdal fra Kristelig Folkeparti. Spørsmålet den gang lød:

«Kan statsråden gjøre rede for hva hun vil gjøre for å forhindre at landets kirkebygg forfaller?»

To år senere stiller representanten for Kristelig Folkeparti spørsmålet om hva jeg vil gjøre for å unngå et ytterligere kirkeforfall. Interpellasjonen må være en erkjennelse av at tiden siden forrige interpellasjon ikke er brukt godt nok i denne saken. I sitt svar den gangen gav daværende kultur- og kirkeminister forhåpninger om at noe ville bli gjort fra statens side. Lite er imidlertid skjedd. Verken kulturminnemeldingen eller stortingsmeldingen om kirkeøkonomien, som begge ble lagt fram av Bondevik II-regjeringen våren 2005, gav offensive svar. Det mest konkrete som har skjedd, er rentekompensasjonsordningen for istandsetting av kirker, som kom i statsbudsjettet for 2005, men da som resultat av forhandlingene i Stortinget.

Det er konstatert at vedlikeholdssituasjonen for mange kirkebygg er svært dårlig, til dels alarmerende dårlig. Flere faginstanser har regnet på istandsettings-, oppgrade-

rings- og vedlikeholdsbehovet for kirkene, og alle har konkludert med at behovet tilsvarer mange milliarder kroner.

La meg likevel nyansere dette dystre bildet noe. Vi har ca. 1 600 kirker i vårt land. Det er ikke slik at samtlige av disse snart faller sammen på grunn av dårlig vedlikehold, eller at situasjonen for Oslo Domkirke gjelder for alle kirkene. Jeg mener det er svært viktig i denne debatten å holde fram at mange kirker faktisk er i god stand. Mange lokalsamfunn, menigheter og kommuner har ivaretatt sine kirker på en utmerket måte, med jevnlig og godt vedlikehold. Det må vi ikke glemme.

Jeg vil også føye til at det de siste årene har utviklet seg ordninger som representerer viktige sentrale tiltak overfor kirkebyggene. Det er etablert en sentral forsikringsordning for kirkene, det er initiert sentrale tiltak med brannforebyggende formål, og det arbeides kontinuerlig med ulike energiøkonomiseringstiltak, som bl.a. har betydning for sikringen av Kirkens kunstsatter. I løpet av to år gjennomføres nå en landsomfattende termografering av alle kirkene, noe som betyr at risikoelementer knyttet til elektriske anlegg blir avdekket. Den nasjonale kirkebygge-databasen gir kirkeverger og andre et bedre forvaltningsverktøy, og vi får alle mer systematisk kunnskap og dokumentasjon om den enkelte kirke. Også Norsk institutt for kulturminneforskning er i ferd med å utvikle en database for registrering og oppbygging av forskningsbasert kunnskap om kirkene.

Som interpellanten er kjent med, bad Stortinget i juni 2005 regjeringen utarbeide en strategi for ivaretagelse av våre eldre kirker. Dette anmodningsvedtaket står fast, og arbeidet med å etterkomme det er i gang. At Regjeringen vil ta tak i denne saken med en offensiv holdning, kommer ellers tydelig fram i Soria Moria-erklæringen. Det heter der at Regjeringen bl.a. vil sikre et forsvarlig vedlikeholds-nivå for verneverdige kirker og «legge økonomisk til rette for styrket vedlikehold av kirkebygg».

Det er de fredede og verneverdige kirkene som har fått størst offentlig oppmerksomhet, ut fra sin status som kulturhistorisk viktige kirker. Gjønnes-utvalgets utredning, Staten og Den norske kirke, har viet et helt kapittel til behovet for å gjøre noe overfor de verneverdige kirkene. Også kirke-, utdannings- og forskningskomiteen har i sin nylig avgitte innstilling til stortingsmeldingen om kirkeøkonomien framholdt at det er viktig at noe gjøres for de eldste kirkene.

Jeg kan love at jeg som kultur- og kirkeminister vil følge opp Stortingets anmodningsvedtak og intensjonene i Soria Moria-erklæringen. Som sagt er arbeidet i gang i departementet. Jeg regner med å kunne være mer konkret om innholdet i det vi kan kalle en vernestrategi for kirkene, når statsbudsjettet for 2007 legges fram.

La meg til slutt minne om at det er kommunene som har det lovfestede økonomiske ansvaret for vedlikeholdet av kirkene her til lands. En styrking av kommuneøkonomien er derfor i seg selv svært viktig for at kommunene skal kunne settes i stand til å ivareta sine oppgaver overfor kirkebyggene. I statsbudsjettet for 2006 sørget Regjeringen som kjent for en betydelig vekst i kommunesektoren

med en reell økning i kommunenes frie inntekter på 5,7 milliarder kr.

Lokalsamfunnenes ansvar for sine kirker har vært bærende helt fra gammel tid. Sentrale bidrag og tiltak på kirkebyggfeltet bør etter min mening basere seg på denne forutsetningen. En uklar ansvarsfordeling mellom staten og kommunene på dette området tror jeg vil kunne skape en vanskelig situasjon, ja faktisk være til skade for vedlikeholdet av kirkebyggene. Vi skal bidra med særskilte tiltak og initiativ. Men det aller viktigste vi som sentrale myndigheter kan gjøre, er å sørge for at kommunene har solid nok økonomi til å ta det ansvaret de faktisk har for kirkene.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:22:10]:

Jeg takker for svaret. Det blir i hvert fall spennende å se hvor vi står om to år – ikke hvor vi stod for to år siden, men hvor vi står to år fram i tid. Det må også være det vi skal bli bedømt etter.

Jeg gav statsråden en mulighet nå til ikke å være med på å fordele skyld, men heller tenke framover. Jeg utfordrer derfor statsråden nok en gang på hva han vil gjøre i forhold til å styrke fagmiljøene, slik at vi ikke bare bevilger penger, men at de pengene som bevilges, brukes på en riktig måte – også når det gjelder det statsråden sier om at det er kommunene som har det lovfestede ansvaret for vedlikeholdet. Ja, det er vi enige om. Men når KA, Kirkens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon, sier i sin oppsummering for alle kirkene nå i mars at de har sett lite av denne styrkingen, forteller det iallfall at de 5,7 milliarder kr kanskje ikke har nådd ut til alle de kirkene som statsråden og også undertegnede hadde håpet skulle se disse 5,7 milliardene.

Utfordringen blir da om statsråden er villig til å være med på å finne modeller der staten går inn på andre løsninger enn den som ligger her nå, også utover det som ligger hos Riksantikvaren og Kulturminnefondet. Er statsråden enig i at det trengs et større tak fra statens side for å styrke og verne kirkene våre?

Statistikken som statsråden viste til i forrige sak, viser også at myten om de tomme kirkene stemmer dårlig med den statistikken som er lagt fram i stortingsmeldingen. Det er slik at i 2003 var det mellom 10 og 11 millioner deltakere enten ved gudstjenester eller ved kirkelige ritualer. Det er på lik linje med kinobesøket i Norge samme år. Og for dem som er interessert i fotball: Publikumsrekorden i tippeligaen dette året var dessverre bare 1,2 millioner. Så det viser at Kirken blir brukt. Det er ikke et tomt museumssted, men det er et viktig sted for å ta vare på kulturarven vår. Hvis vi skal ta vare på kulturarven, mener undertegnede at vi må styrke fagmiljøene, samtidig som staten må legge mer penger på bordet for at vi skal klare dette spleiselaget på en bedre måte enn vi har gjort så langt.

Statsråd Trond Giske [13:25:15]: Oppussing og vedlikehold av kirkebyggene er i utgangspunktet ikke noe spleiselag. Det er kommunene som har ansvaret for kirkebyggene. Det er en fortvilt situasjon. Jeg skjønner egent-

lig ikke strategien, at man i år etter år skal underfinansiere kommuneøkonomien slik at det oppstår store etterslep på f.eks. vedlikehold av kirkene, og så skal man inn med egne øremerkede statlige ordninger for å ta igjen etterslepet. Da mener vi fra Regjeringens side at det er en mye bedre ordning å sørge for en så solid fellesøkonomi i kommunene at de faktisk har muligheten til å ta det ansvaret de er pålagt. Det dreier seg også om lokal handlefrihet og muligheten til å foreta prioriteringer innenfor sine egne budsjetter. Vi styrket altså kommuneøkonomien i 2006 med 5,7 milliarder kr. Vi kommer til å fortsette i 2007 med en skikkelig styrking av kommuneøkonomien, og jeg håper at vi i hvert fall har Kristelig Folkepartis støtte til en slik strategi.

Men så er vi jo i den fortvilte situasjonen at vi har et stort etterslep, og det er vanskelig å gjøre om det som ikke er blitt gjort tidligere. Dermed må staten inn. Vi har låneordninger, vi har også muligheten til å se på bruken av Opplysningsvesenets fond, og vi har selvsagt utdanningsprogram, særlig for de små fagene som kanskje ivaretar en kompetanse og en kunnskap som ellers er i ferd med å dø ut. Nå ligger det ansvaret hos en annen statsråd. Men det er klart at jo flere slike programmer vi har, jo tettere samarbeid må vi også ha med de utdanningsinstitusjonene og de fagmiljøene som ivaretar den type kompetanse.

Jeg er mest bekymret for de aller eldste kirkene. Blant kirkene fra 1650 og tidligere er det fortsatt et par hundre kirker som trenger å etterses, og vi bør kanskje fra statens side ha aller størst oppmerksomhet på de kirkene som virkelig representerer en kulturhistorisk nasjonal skatt. Det jobber vi med. Vi ser på hvordan de statlige midlene som vi skal bruke i år og i årene framover, i størst mulig grad kan gå til de aller eldste kirkene. Stortinget har jo sagt, og det ligger i bakgrunns materialet for rentekompensasjonsordningen, at også nyere kirker eller nybygg av kirker skal kunne nyte godt av den ordningen. Men vi er innstilt på at disse pengene i aller størst grad bør gå til eldre kirker og til vedlikehold av kirker. Jeg håper jeg har Stortingets tilslutning til det.

Torfinn Opheim (A) [13:28:07]: Tidligere i dag behandlet vi en sak om Kirkens økonomi, og en vesentlig del av den saken gjaldt også kirkebygg.

I mitt innlegg i den debatten var jeg inne på det som etter min mening er av størst betydning for kirkebyggene, nemlig kommuneøkonomien. Hvis vi ser tilbake på debatter som har vært i denne sal tidligere om akkurat det samme temaet, er alle partier enige om at det er en nær sammenheng mellom kommuneøkonomi og vedlikehold av kirkebygg.

Det kom også fram i debatten for to år siden at kommuneøkonomien den gang var svært stram, og at det var en av årsakene til at det den gang var en stor debatt om hvilke kirker som måtte stenges.

Derfor vil jeg spørre om ikke interpellanten også er enig i at det fortsatt er en nær sammenheng mellom kommuneøkonomi og kirkeøkonomi. Hvis så er tilfellet, kan vi sikkert også være enige om at utgangspunktet i dag er litt annerledes enn tidligere, ved at kommunene nå har fått

en betydelig større overføring av frie midler fra staten. Og hvis interpellanten er enig i dette, vil jeg også stille spørsmål ved det som stod i innlegget i Vårt Land i dag fra interpellanten, om at det kom svært lite fra kommunalministeren. 5,7 milliarder kr definerer jeg ikke som lite.

Så har jeg registrert at ikke alle mener at denne overføringen har kommet Kirken til gode alle plasser. Nei, det er nok helt riktig. Og for å si det rett ut: Det forundrer meg heller ikke. Landet vårt er så mangfoldig og rikt at utfordringene ikke er like overalt. Det er også noe som kommer fram i St.meld. nr. 41 for 2004-2005 Om økonomien i Den norske kirke. Der står det at ressursbruken varierer mye rundt om i landet. Men det som forundrer meg, er at en større overføring til kommunene nærmest blir brukt som et argument for at det ikke skjer positiv utvikling overalt og innen alle områder.

Før jeg ble valgt til Stortinget, var jeg politiker i en liten kommune. Der opplevde vi det som de aller fleste andre kommuner opplevde, at det hele tiden var en diskusjon om prioritering innenfor de største områdene, nemlig eldreomsorg og skole. Selvsagt ble oppmerksomheten omkring disse områdene stadig større, ettersom en opplevde kommuneøkonomien som stadig strammere. Når vi nå forhåpentligvis ser at kommuneøkonomien blir bedre, er jeg overbevist om at det òg kommer kirkebygg til gode.

Jeg er i hvert fall glad for at vi er i stand til å kunne overføre flere frie midler til kommunene. At forventningene til hva disse skal brukes til, har vært store, kan nok være tilfellet, men la ikke denne betydelige veksten i kommuneøkonomien bli et problem. At vi er utålmodige i denne saken, er bra. Men vi er altså kommet fire måneder inn i et nytt budsjettår, og vi bør være utålmodige i forhold til saken, og heller litt mer tålmodige i forhold til konklusjoner og virkninger av allerede økte overføringer til kommunene.

Men vi må heller ikke glemme at det fortsatt pågår et betydelig arbeid innenfor Kirken i forbedringsarbeid hva gjelder organisering og inngåelse av avtaler, som gjør at utnyttelsen av de midlene som blir stilt til rådighet, stadig blir bedre. Her vil jeg komme inn på det samarbeidet som er mellom kirkelige fellesråd innen samme prosti. Dette er både spennende og utfordrende. Det er imidlertid ikke sikkert at det gir noen umiddelbar økonomisk besparelse. Men det gir rom for å utnytte kompetanse og personell på en ny måte. Poenget mitt med å nevne dette er rett og slett å skryte av Kirken for dens arbeid med hele tiden å se på eget forbedringspotensial. Det er bra.

Vi vet at dialog og informasjon til den bevilgende myndighet er svært viktig. I forbindelse med denne saken om vedlikehold og økonomi til kirkebygg er dette ikke noe unntak. Derfor må det være gode bånd mellom menighetsråd og kirkelig fellesråd og kommunen. Vi vet at kommunene organiserer det på forskjellige måter, men uansett hvordan det løses, må det legges vekt på at det er en god dialog mellom kommune og kirke – dette for at bevilgende myndighet skal ha oversikt over aktivitetsnivå og hva slags ressurser som ut fra dette må stilles til rådighet for at aktiviteten skal fortsette som forutsatt.

Det er imidlertid noen kirkebygg som skal ha spesiell oppmerksomhet: fredede og verneverdige kirker, stavkirker, middelalderkirker. Det er blitt påpekt tidligere at de må ha et spesielt fokus. Her har staten et spesielt ansvar. Det er noe som også kirke-, utdannings- og forskningskomiteen har sagt noe om da den behandlet Kirkens økonomi.

Anders Anundsen (FrP) [13:33:16]: Det er en viktig problemstilling interpellanten tar opp. En situasjon med et beregnet vedlikeholdsetterslep på ca. 8 milliarder kr på kirkebygg viser at kommunene er dårlige eiere – særlig fordi mye av den samme situasjonen gjelder innenfor skolebygg. Av disse åtte milliardene er det ca. tre milliarder som gjelder vernede, fredede og verneverdige kirker. Det er altså 3 milliarder av disse kronene som går direkte inn i den bekymringen som både statsråden og Arbeiderpartiets representant her på talerstolen har gitt uttrykk for er et spesielt statlig ansvar. Det er bra.

Rentekompensasjonsordningen for kirkebygg som Fremskrittspartiet i samarbeid med den forrige regjeringen fikk gjennomslag for i 2005, har hjulpet, men det har ikke vært nok. Fremskrittspartiet har i sitt alternative statsbudsjett fremmet forslag om å øke bevilgningen til rentekompensasjonsordningen med ytterligere 100 mill. kr. Men det spørs om det ikke er nødvendig – særlig i forhold til fredede og verneverdige bygg – å se mer direkte på statlige ordninger.

I Innst. S. nr. 227 for 2004-2005 har Fremskrittspartiet sammen med Senterpartiet, som nå er i regjering, en særmerknad som er som følger:

«(...) mener imidlertid at dette langt fra er noe tilstrekkelig virkemiddel for å sikre vedlikeholdsnivået på freda og verneverdige kirker. Det er behov for å gjøre et skille mellom hva som er vanlig vedlikehold av kirkene og hva som er antikvarisk vedlikehold. Disse medlemmer mener at alle freda kirker må ivaretas med støttemidler gjennom Riksantikvaren. De årlige budsjettbevilgningene må være store nok til å ivareta dette behovet.»

Da synes jeg det er på sin plass å sende en direkte utfordring til statsråden: Vil statsråden følge opp disse merknadene fra sine regjeringskolleger i Senterpartiet, og komme med statlige midler direkte til de fredede og verneverdige kirkene?

Jeg ble litt bekymret under replikkvekslingen med statsråden tidligere i dag i saken om kirkeøkonomi. Der drev statsråden litt hoderegning, og sa at rentekompensasjonsordningen eller rentekostnadene ved vedlikeholdsetterslepet på 8 milliarder kr, er ca. 400 mill. kr. Hvis han med det mener at det er statens bidrag – altså at man kan bidra til å finansiere rentene – vil kommunene fortsatt være belastet med realomkostningene ved vedlikeholdsetterslepet.

Det er underlig at både statsråden og Arbeiderpartiets representant her fra talerstolen sier at dette ikke lenger er noe stort problem, for kommunene får nå mer penger fra Regjeringen. I år fikk de 5,7 milliarder kr. Jeg regner med at det skal en rimelig stor vekst til framover også, hvis

man skal klare å løse de oppgavene Regjeringen har sagt de skal løse innenfor de frie midlene. Det er 10 000 nye hender i pleie og omsorg. Det er individuell undervisning for alle. Det er ungdomshus, kultur- og miljøaktiviteter for innbyggerne. Alt skal løses av disse frie midlene.

Men det er i kommunesektoren svært mange hull å putte pengene i. Hvordan kan statsråden garantere fra denne talerstol at han skal sikre at hullene i vedlikeholdsetterslepet faktisk blir tettet?

Jeg synes at Stortinget fortjener noe annet enn tam retorikk om hvordan trang kommuneøkonomi på sikt har ført til det vedlikeholdsetterslepet vi skal løse. I denne sal er vi opptatt av å finne løsninger, og spørsmålet er om statsråden vil bidra til å finne løsninger, særlig knyttet til de 3 milliarder kr til fredede og verneverdige kirker.

Gunnar Gundersen (H) [13:37:18]: Kirkebyggene er monumenter. De er viktige i manges hverdag og i festlige sammenhenger, og de blir brukt – det er viktig å markere det som interpellanten sa.

Det dokumenterte vedlikeholdsetterslepet på 8 milliarder kr, eller hvor stort det nå er, er meget bekymringsfullt.

Jeg noterte meg at statsråden nå poengterte at det er de eldste kirkene som staten i stor grad må inn og ta et ansvar for. Etter mine opplysninger har vi 194 middelalderkirker. 28 av disse er stavkirker, og de øvrige 166 steinkirkene fra middelalderen har også betydelige kulturrikdommer som det må tas vare på. Det er imidlertid et kommunalt ansvar å ta vare på kirkebyggene.

Nå står vi overfor en diskusjon rundt Gjønnnes-utvalgets innstilling, så får vi se om det er andre måter å organisere det på. Men vi tror det er viktig nå, som i og for seg også representanten Lønning var inne på tidligere, at man ikke gjør altfor store grep før man får gjennomdiskutert situasjonen.

Vi noterer oss at økningen i kommuneøkonomien i frie midler blir kjørt fram som løsning på nær sagt alle mulige typer problemstillinger som kommunene står overfor, som også representanten Anundsen var inne på. Jeg synes det er verdt å merke seg den rentekompensasjonsordningen som ble innført av den forrige regjeringen, der de første 500 mill. kr er brukt, ut fra de opplysninger som er gitt til Stortinget. Det er mye som tyder på at det kanskje er en veldig effektiv og målrettet ordning for å ta fatt på vedlikeholdet på kirkebygg. Nå må man ha all mulig respekt for at dette også tar litt tid, når man snakker om et etterslep på 8 milliarder kr. Men har man kommet i gang med å bruke 500 mill. kr, må det etter hvert også begynne å synes rundt omkring på kirkebyggene.

Jeg noterte meg også dette som gjelder kompetanse-loft. Det tror jeg er en betydelig utfordring. På et område som har blitt liggende nede lenge, er det åpenbart at når man skal ha litt mer fart på ting, vil man kanskje rett og slett mangle kompetansen til å få fart på det. Det er en utfordring som man bør merke seg. Jeg tror at hvis bare vedlikeholdet tar seg opp, vil også kompetansen etter hvert utvikles, men det er viktig å fokusere også på det området.

Så her står vi overfor betydelige utfordringer, som sikkert kommer til å bli diskutert mye framover. Jeg synes i

hvert fall det er prisverdig av interpellanten å ha tatt dette opp og fått lyset rettet mot en så viktig problemstilling for mange av oss.

Rolf Reikvam (SV) [13:40:38]: Det er en viktig sak som Line Henriette Holten Hjemdal tar opp.

Jeg har en følelse av at vi går litt i ring, og at dette har litt karakter av et pliktløp. Det beklager jeg. Når jeg bruker ordet pliktløp, skyldes det rett og slett at vi nettopp har behandlet stortingsmeldingen om Kirkens økonomi, og jeg kan ikke se at Kristelig Folkeparti i innstillingen til den meldingen har lagt inn noe forslag eller kommet med noen ideer til det som bør gjøres for disse kirkebyggene som er i ferd med å forfalle. Jeg hadde sett fram til at Kristelig Folkeparti hadde prøvd å bruke den meldingen til å lansere ideer.

Flertallet peker på noen områder – det løser ikke alle problemene, kjære vene, det er små justeringer – og vi sier at avkastningen av fondet kan brukes til vedlikehold, og altså kan brukes på en annen måte enn i dag ved å fjerne de begrensninger som ligger i inflasjonsjusteringen. Det er ikke snakk om mange titalls millioner, men noen titalls millioner ville det bli til økt vedlikehold, om Kristelig Folkeparti hadde fulgt opp dette. Vi snakker ikke om å tappe fondet – det må jeg understreke enda en gang. Det er ikke fra vår side noe forslag om å tappe fondet, men det er et forslag om å kunne bruke en større andel av avkastningen, og den skal da brukes til vedlikehold av kirkebygg.

Jeg er enig med interpellanten i at et kompetanseløft faktisk er en viktig utfordring. Regjeringspartiene skriver i en flertallsmerknad om kunnskapsutvikling når det gjelder stavkirkene, at vi har behov for å bygge opp et kompetansemiljø. Vi har lagt det til NIKU, men på grunn av manglende etterspørsel etter den typen kompetanse, og på grunn av at NIKU er avhengig av å bli finansiert på en bestemt måte, har vi rett og slett ikke fått gjort det vi skulle innenfor NIKU. Og da er vi utfordret til å se på om det er andre måter å organisere dette på, om dette ansvaret kan legges til andre miljøer. Det er ikke kritikk av NIKU, la meg understreke det, det er kritikk av dem som burde ha bevilget mer penger slik at det var en etterspørsel, slik at det var mulig å utvikle den typen kompetanse.

Jeg har også lyst til å utfordre interpellanten på det som gjelder kompetanse, og da tenker jeg på de små verneverdige fagene innenfor videregående opplæring. Vi ser at mange av de gamle håndverksfagene er i ferd med å dø for oss. Det er ganske alvorlig også for denne delen av kulturarven, for våre evner og våre muligheter til å ta vare på denne delen av kulturarven. Vi har prøvd en del ganger å reise Dokument nr. 8-forslag om de små verneverdige fagene. Vi skal legge videre press på vår regjering slik at vi kan få et løft for disse fagene som er i ferd med å dø for oss, og finne en måte å organisere dette på som gjør at disse fagene overlever. For vi er helt avhengige av den kompetansen som er i mange av disse små fagene som er i ferd med å dø ut.

Så tror jeg at vi skal være åpne når det gjelder ansvaret og forholdet mellom stat og kommune. Det er kommune-

nes ansvar – det er ubetinget, det er ikke noe å diskutere, det er klart. Men jeg tror nok at vi skal være åpne for å diskutere om den arbeidsdelingen vi har i dag, er god, eller om det er en annen måte å fordele ansvaret på. Da tenker jeg først og fremst på om staten i større grad bør ta et ansvar for middelalderkirkene, de gamle kirkene, slik at det blir en tydeligere arbeidsdeling, for jeg tror at det faktisk er viktig å få en klar og tydelig arbeidsdeling. Noen sier at den er tydelig, i og med at det er kommunens ansvar. Men jeg tror det kan være fornuftig å ta en runde og diskutere om den arbeidsdelingen vi har mellom kommune og stat, er fornuftig i dag, for det kommer hele tiden krav om øremerkede midler til kommunene for å ta vare på de og de kirkebyggene. Da kan det kanskje være mer fornuftig å si at dette er et statlig ansvar – hvis vi klarer å avgrense det, hvis vi klarer å begrense det. Jeg synes i hvert fall at vi skal ta en runde på det, og være rimelig åpne med hensyn til om det kan være en måte å gjøre det på. Dette vil gjøre at vi kommer videre med vedlikehold og ivaretagelse av den delen av kulturarven.

Ola T. Lånke (KrF) [13:45:34] «Kirken den er et gammelt hus, står om enn tårnene faller,» heter det i en gammel salme. Det er nå heldigvis ikke slik at Kirkens eksistens står og faller med kirkebyggenes forfatning. Kirkens eksistens hviler på en annen og mer usynlig forankring. Likevel kommer vi ikke forbi at det også for Kirken til alle tider har vært viktig å ha gode og tjenlige lokaler. Det er derfor all grunn til å hilse en slik interpellasjon velkommen.

Kirkeforfallet opprører svært mange, uansett hva slags forhold de til daglig har til Kirken. Folk er glad i kirken sin. Det er et hus som mange har sterke følelser knyttet til, både i glede og sorg. Det er her de er døpt, har døpt sine barn, har gått i kor, gudstjenester og barneforeninger, har giftet seg og fulgt sine kjære til graven. Kirkene våre har derfor en helt spesiell posisjon hos folk i det enkelte lokalsamfunn. I tillegg har våre kirker også en verdi som går langt utover det å være et gudshus. De fleste av dem representerer viktige kulturverdier for lokalsamfunnet og har kjære tradisjoner å vise til. Flertallet av de godt og vel 1 600 kirkene våre er med andre ord viktige kulturminner. Noen av dem er faktisk blant de aller viktigste. Det samme kan sies om kirkekunsten og interiøret i kirkene, som representerer store kunst- og kulturskatter. Kirkene og kirkekunsten er derfor en sentral kilde til forståelse av norsk kulturhistorie, norske håndverkstradisjoner, byggeskikk og stilhistorie.

Det er sagt at istandsettings- og oppgraderingsbehovet er beregnet til minimum 8 milliarder kr – ta med det. Problemene i forhold til kirkebygningene har bygd seg opp over lang tid. Hovedårsaken er rett og slett at det ikke har vært et område som lokalt har vært prioritert godt nok. Vi kommer derfor ikke forbi igjen å understreke at vedlikehold av kirker først og fremst er kommunens eget ansvar. Slik er det.

Kirkeøkonomien henger nøye sammen med kommuneøkonomien. En stram kirkeøkonomi med manglende midler til vedlikehold av kirkene har gjerne sammenheng med

en stram kommuneøkonomi. Kommunenes økonomiske rammebetingelser er derfor en viktig side ved kirkebyggenes forvaltning og vedlikehold, slik tilfellet også er for andre kommunale bygg og eiendommer hvor vedlikeholdet er mangelfullt.

Det har vært nevnt at det fra statens side har vært iverksatt flere sentrale tiltak som skal – som supplement til det kommunale ansvar – bidra til en mer effektiv bygningsforvaltning gjennom økt kunnskap og bedre dokumentasjon. Med dette vil en på sikt også kunne oppnå betydelige innsparinger i driftsutgiftene til kirkebygg og fokusere sterkt på vedlikehold. Eksempler på dette er kirkebyggdatabasen, en felles forsikringsordning for kirkene og et sentralt energiøkonomiseringsprosjekt. Det er viktig at tiltakene overfor kirkebyggene videreføres og videreutvikles.

Selv om, som jeg har sagt, primæransvaret for kirkebyggene påhviler kommunene, er det behov for et krafttak fra statens side for å rette opp i situasjonen utover dette. Det tror jeg alle erkjenner i dag. Rentekompensasjonsordningen for kirkebygg har allerede vært nevnt som en viktig stimulans for økt vedlikehold av kirkebyggene. Kristelig Folkeparti mener at denne også bør utvides. Representanten Reikvam gjorde et nummer av at det ikke står noe særlig i stortingsmeldingen om kirkeøkonomien, om satsing på kirkebyggene. Nå er ikke det helt korrekt – det står faktisk en del om det. Jeg er den første til å innrømme at det kanskje kunne ha vært gjort enda mer, men meldingen er skrevet for ett år siden, og det er viktig at vi nå ser hvor vi står, og forsøker å rette opp dette. Det var regjeringen Bondevik II som la fram kulturminnemeldingen, hvor det ble tatt til orde for et økt statlig medansvar når det gjelder vedlikehold og oppussing av kirkebygg i Norge, i tillegg til at man ønsker å styrke rentekompensasjonsordningen.

Jeg mener også det er viktig å understreke at Regjeringen nå bør se nærmere på Statens kulturminnefond, som jo nettopp skal benyttes til å holde ved like kulturminner i dette landet. Jeg tror Kulturminnefondet har fått for liten oppmerksomhet. Det er for det første viktig at vi nå også ser på mulighetene for å styrke dette fondet og dernest også sikre at regelverket hjemler en mulighet for også å gi penger til kirkebygg. Jeg har lyst til å understreke det.

Jeg ser at tiden går. – Jeg tror det er viktig at vi nå øker trykket på denne saken – det er vi i hvert fall interessert i fra Kristelig Folkepartis side – uten at det skal føre til at vi raserer Opplysningsvesenets fond i en situasjon hvor vi har en diskusjon om stat og kirke. Jeg tror det vil være veldig uheldig for den videre prosessen rundt stat–kirke-spørsmålet dersom vi nå skal ta fatt på dette på en feilaktig måte, ved å starte fra en helt feil vinkel i den debatten. La oss ikke gjøre det. La oss prøve å finne tjenlige midler til å ruste opp kirkene på annen måte.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:51:09]: Det er gledelig å se hvordan vi samles på tvers av partigrenser nå vi diskuterer kirker. Vi er tydeligvis ganske enige, og vi har en liten konkurranse i å være best. Jeg er glad for at representanten fremmer denne interpellasjonen, og jeg

har også lagt merke til hennes forhåndsannonsering i Vårt Land.

For oss i Senterpartiet har dette vært et viktig tema over mange år. Vi har stilt mange spørsmål til den tidligere statsråden med hensyn til å ta ansvar for den situasjonen som kirkene er i i dag, så vi deler den utålmodigheten som representanten Holten målbærer i forhold til kirkene. Men jeg deler ikke analysen når det gjelder den politiske beskrivelsen som her presenteres, spesielt i dagens Vårt Land.

Punkt 1 gjelder den vedtatte rentekompensasjonsordningen. Det var jo ikke regjeringen Bondevik som fremmet den saken på eget initiativ. Senterpartiet presset på alt vi kunne, og det var Fremskrittspartiet som i et budsjettforlik med regjeringen klarte å få det på plass. Det var et press i Stortinget som sørget for at vi klarte å få på plass en god rentekompensasjonsordning. Men som representanten fra Fremskrittspartiet korrekt framhevet, har vi aldri ment at denne ordningen alene er tilstrekkelig. Vi må gå videre for å ta tak i etterslepet som vi ser nå.

Videre skriver representanten Holten i dagens Vårt Land at rentekompensasjonsordningen skal inkludere nybygg, og at det er regjeringen Stoltenbergs feil. Dette er positivt feil. Det er i stortingsproposisjonen fra regjeringen Bondevik det er skissert at det skal inneholde nybygg. Det som står i dagens Vårt Land, er ikke korrekt. Vi ønsker at vi skal følge opp den ordningen, og at vi framover skal målrette den mot eldre kirkebygg, mot middelalderkirker og andre kirker som har vedlikeholdsbehov. Det er det som var intensjonen bak ordningen, og vi ønsker å målrette den dit.

Jeg stiller også spørsmål ved utsagnet om at miljøvernministeren skal ha abdisert i saken. Tvert imot har denne regjeringen løftet fram kulturminnepolitikken, og det skal sikres en offensiv politikk i forhold til verneverdige kirker. Det var den forrige regjeringen, regjeringen Bondevik, som la fram årets budsjett, og vi hadde tre uker til å revidere det. Vi viderefører det som lå der fra statsråd Harvide.

Jeg har også lyst til å kommentere et element til i innlegget, og det gjelder kommuneøkonomien og den kritikken som kom mot statsråd Haga, om at hun ikke hadde kommet med noen ting. Jeg tror ikke det går an å se en eneste statsråd som har gjort så mye på så kort tid, med et kommuneløft som vil ha stor betydning for kirken og kirkevedlikeholdet, der vi ikke ser et kutt, men snarere en økning i bevilgningene til de lokale kirkene.

Derfor stiller jeg meg litt uforstående til veldig mye av innholdet i det som representanten Holten har kommet med i Vårt Land og nå i sitt innlegg.

Vi ønsker en offensiv holdning og en offensiv politikk i forhold til kirkene. Det har vi vist gjennom å få til et klart løft til kommunene, som vi vet har ansvar for kirkene, og som vi vet kommer til å bidra til en bedring av Kirkens økonomi. Statsråden sier at han vil legge fram en strategi for vedlikehold av kirkebygg, av middelalderkirker, der også en kunnskapsoppbygging vil være med. Vi har også vist til at vi mener at det ikke er kortsiktig å bruke av Opplysningsvesenets fonds overskudd til vedlikehold. Vi me-

(Slagsvold Vedum)

ner derimot at det er langsiktig å kunne investere i en felles kulturarv, som er viktig for deg og meg og for mange andre.

Odd Einar Dørum (V) [13:55:14]: Det er med en viss undring jeg konstaterer at man prøver å dele ut finter til hverandre, om hvem som har vært minst dårlig, når det norske samfunnet har en pinefull fellesarv, uavhengig av regjeringens navn og statsrådets navn, nemlig at den bygningsmessige kulturarven vår er i pinaktig forfall. Der er vi ikke i stand til å dele ut heder til noen. Hvis noen prøver å finne den fattige trøst at man kan finne seg et polemisk hjørne for å fortelle at noen var i grunnen litt dårligere eller litt bedre enn meg, kommer vi ingen vei.

Dette landet var så pass fattig at det aldri hadde råd til å holde seg noe særlig med slott og borger. Det slottet vi ser ved enden av gata her, var til og med så dårlig at det var råte i det da det var ferdigbygget. Regningen fikk alle vi andre ca. 120 år etterpå.

Hvis vi nå ser på bygningskulturarven vår, vet alle om stavkirkene, 27–28 i tallet, og så er det ca. 1 000 steinkirker. Det er bygningskulturarven vår, det fattige Norges bygningskulturarv. Det var det vi hadde råd til. Vi kan ikke sitte og si til hverandre at det skal tradisjonell kommuneøkonomi takle. Det vil den ikke kunne gjøre, med mindre man har de situasjonene hvor disse byggene har vært holdt i hevd, og brukes. Da er vi tilbake til kirke-, utdannings- og forskningskomiteens setning om at det må tas et statlig krafttak. Så er vi i den interessante situasjon at kirkeministeren, som selvfølgelig representerer Regjeringen, sitter med bare noen av virkemidlene. Kanskje det viktigste virkemiddelet, etter min og Venstres oppfatning, er Kulturminnefondet, som hører inn under en helt annen fagkomite enn den de fleste som deltar i debatten i dag representerer, og som altså er under miljøvernministerens konstitusjonelle område, fordi det gjelder kulturminnene våre.

Vi var en gang i denne salen – vi hadde litt forskjellige roller – i stand til å samle oss om å skape et forskningsfond, fordi man konstaterte at stort sett var det ingen som kom til å ta bølgen på vegne av forskningen. Det er ikke så mange som tar bølgen på vegne av kulturminnene heller. Det er entusiastenes engasjement som bærer dette. Det engasjementet må være så pass bredt tverrpolitisk at vi slutter å dele ut finter til hverandre.

I et naboland som heter Sverige – gjerne som en refleksjon tilbake til statsråd Giske, gjennom presidenten – med en sosialdemokratisk regjering i et oppbrudd mellom stat og kirke laget man en usedvanlig raus finansieringsordning for de historiske kulturminnene. Man skjønnte at det måtte man gjøre, og det i et land som er helt annerledes enn Norge. Der hadde de faktisk råd til noen slott og borger. Noen av de slottene – som jeg tilfeldigvis har ramlet innom på min ferd gjennom livet – er riktig staselige i forhold til noen av de kottene vi har holdt oss med. Selv Akershus i sin mest glansfulle prakt sliter i forhold til en del av det svenske adelskapets etterlevninger, som man da

bestemte seg for å ta vare på. I vårt land er det kirkebygningene som er blitt denne kulturarven.

Et kraftfullt virkemiddel er å se med friske øyne på Kulturminnefondet, og for den saks skyld se på størrelsen av fondet, for å se hvordan man kan løfte fram et systematisk løp for å gjøre noe med den historiske arven. Jeg følte at statsråden også var inne på det, da han trakk et tidsskille i hvor det kanskje klemte som verst. Jeg føler at det er den type tilnærming som er viktig.

Å diskutere med hverandre om at disse historiske kulturminnene skal være avhengige av kommuneøkonomi, tror jeg er å kaste blå i øynene på hverandre. Kommunene har så pass presserende oppgaver at vi kan ikke stadig vise til de midlene som går dit, og regne med at de skal saldere ethvert behov. Hvis det er et nasjonalt ansvar, og hvis det er et statlig ansvar, må historiske kulturminner tilhøre et slikt ansvar. Da må vi folke oss så mye på tvers av partigranser at vi er i stand til å løfte det.

Jeg vil på det sterkeste oppfordre statsråden, som skal jobbe med en strategi, til sammen med sine regjeringskollegaer å se på nettopp Kulturminnefondet, både omfanget og bruken av det. Jeg tror at det er nettopp det som kan skape forutsigbarhet. Så er det selvfølgelig slik at han må snakke med sin kollega kunnskapsministeren om de fagene som skal til for at vi skal ha håndverkskompetanse for å skjøtte det som er historisk. Det er viktige bidrag. Men de store summene som ligger i forsømt vedlikehold gjennom flere lange årtier, er slik fordelt mellom norske regjeringer at det kun er en pinaktig arv som er etterlatt. Den felles pinen kan vi løfte oss ut av dersom vi har tverrpolitisk vilje til å gjøre det. Men vi kommer ikke noe bedre ut av det hvis vi deler ut noen replikker til hverandre om hvem som har vært minst dårlig de siste to eller tre årene. Pinen har ligget der altfor lenge, og da bør vi i fellesskap samle oss for å løfte dette opp. Så min oppfordring er: La oss i fellesskap se på Kulturminnefondet – størrelse og bruk.

Tove Karoline Knutsen (A) [14:00:36]: Det er en viktig debatt interpellanten Line Henriette Holten Hjemdal har lagt opp til i dag. Hun har helt rett i at det nå må tas et krafttak for vedlikehold og opprustning av kirkene her i landet, og at dette arbeidet har vært forsømt lenge.

Kirkebyggene representerer viktige verdier i samfunnet og i livene våre. De gir rom for tro og kanskje tvil. De gir for mange gode rammer for markering av de store milepælene i livet. De er arenaer for gode kulturopplevelser, og de representerer viktige arkitektoniske og kulturelle verdier.

Vi har ikke tunge tradisjoner å lene oss på når det gjelder kulturbygg her til lands. Ser man nedover i Europa, dukker verneverdige og ofte storslåtte bygg opp på nær sagt hvert hjørne. Sånn er det ikke hos oss. Vi er en ung kulturnasjon sett i en større sammenheng.

Skulle man mene at det er langt mellom verneverdige bygg på disse kanter av landet, er det vel grunn til å påpeke at det er enda mer spredt nordpå, der jeg kommer fra. Ikke bare ble Finnmark og Nord-Troms brent på slutten av annen verdenskrig, men det har også vært sånn at de

store formuene som kunne ha bidratt til arkitektonisk påkostede bygg, har manglet i min landsdel – bortsett fra hos nessekongene som så absolutt bidrog til å forme husene i fiskeværerne med særpreg og stil langs en langstrakt og værhard kyst. Men kirker har vi hatt – ikke så mange store og prangende, men noen små og fint formede perler, som er med på å gjøre dem til påler i vår felles kulturarv. Jeg kan nevne den gamle steinkirken på Alstahaug, hvor Peter Dass i sin tid rådde, og Lofotkatedralen i Vågan, som er en av de største kirkene i Nord-Norge, og som gjennom generasjoner har vært samlingssted for fiskere som kom til Lofoten i skreisesongen.

Men tillat meg å fokusere spesielt på to kirker nordpå, nemlig Tromsdalen kirke, eller Ishavskatedralen, som den kalles, og Trondenes middelalderkirke ved Harstad. De er ikke bare regionalt sett viktige bygg, men også sentrale i et nasjonalt perspektiv. De to kirkene representerer et spenn i tid og stil, noe som gjør dem spesielle blant kirkebyggene i landet. Begge trenger, selvfølgelig på linje med mange andre kirker, snarlig oppmerksomhet med tanke på oppgradering. Ishavskatedralen er tegnet av arkitekt Jan Inge Hovig og ble vigslat i 1965. Kirken er formet nesten som et isfjell og har et praktfullt glassmaleri av kunstneren Victor Sparre langs hele veggen mot øst. Bygget ligger fabelaktig til og går inn i en større helhet i landskapet med byen, brua over sundet og fjellene rundt. Ishavskatedralen har mange besøkende både av byens befolkning og av tilreisende. De som kommer inn i bygget, forstår fort at katedralen sårt trenger oppussing. Det er faktisk mulig å se sprekke i veggene. Det er viktig at vi gjør noe med dette. Vi snakker faktisk om et av nasjonens mest særpregede kirkebygg i nyere tid.

Trondenes kirke ved Harstad var gjennom flere hundre år et kirkepolitisk hovedsete i nord. Kirken ble bygd på 1200–1300-tallet og er et unikt samlingssted også i dag, beliggende i et landskap tungt av betydningsfull historie. Kirkens utsmykning er unik i nasjonal sammenheng med sine tre alterskap fra tidlig 1400-tallet, og bl.a. med en alterbrunn, et dekke for alterfronten, som det bare fins én av i hele landet, nemlig den vi har i Trondenes kirke. Funnet av et tregitter i kirken har fått forskere til å mene at vi kanskje her har å gjøre med restene av en nordnorsk stavkirke som kan ha vært på Trondenes før steinkirken ble satt opp. Det er i så fall den eneste stavkirken vi kjenner til nordpå. Det er derfor viktig at denne kirken med sine verdifulle kunstsatter blir tatt vare på – og det haster!

Det betydelige påslaget som kommunene sist høst fikk av denne regjeringen, er et viktig grunnlag for de samme kommunenes evne til å ta vare på kirkebyggene og kirkekunsten, men i tillegg til det trengs det ytterligere midler. Jeg er derfor glad for at regjeringsfraksjonens merknader i innstillingen til St.meld. nr. 41 for 2004–2005 anbefaler at noe av avkastningen fra Opplysningsvesenets fond kan gå til oppussing av kirkebyggene. Det er etter min mening et riktig og viktig synspunkt, som statsråd Giske også er åpen for, og som han i dag har sagt at han vil komme tilbake til. En åpning for en slik bruk av deler av avkastningen av det betydelige beløp Opplysningsvesenets fond rår over, vil kunne gi kirkene og kirkekunsten, og dermed en

viktig del av vår kulturarv, et hardt tiltrengt helt nødvendig løft.

Inge Lønning (H) [14:05:40]: Representanten Reikvam sa at denne interpellasjonsdebatten kunne minne om et pliktlop. Det kan man forstå på flere måter, men jeg velger å ta det i beste mening. I den delen av skøytesporten som bildet «pliktlop» er hentet fra, er jo det en like viktig øvelse som den valgfrie. Akkurat i denne saken er det faktisk en felles nasjonal plikt det dreier seg om, så det skader vel ikke om Stortinget en gang imellom går det pliktlopet.

Jeg har ikke noen stor entusiasme for tall i sin alminnelighet, men når de først anvendes, bør de være korrekte. Det har vært snakket om at den nye regjeringen har påtatt seg å fremskaffe 10 000 nye hender i helse- og omsorgssektoren, men de har faktisk påtatt seg å fremskaffe 20 000 hender, for de fleste omsorgsarbeidere har fremdeles to hender, formodentlig.

Det har vært snakket mye, som det jevnlig gjøres fra denne talerstol, om de imponerende 5,7 milliarder kr i økte direkte overføringer. Økningen som den nye regjeringen, de tre nye regjeringspartiene, kom med, var på 3,8 milliarder kr utover de 1,9 milliarder kr som allerede var foreslått.

Det må være tillatt å minne om – siden man er så opptatt av kommuneøkonomien – at for norske kommuners økonomi er det svært mange andre faktorer som betyr svært mye mer enn de direkte overføringene fra Stortinget. Når norske kommuner ved utgangen av 2005 hadde en sterkere økonomi enn noensinne før i historien – det viser tallene – skyldes det ikke de 3,8 milliarder kr. Det skyldes at man hadde en eventyrlig mye høyere skatteinngang i fjor enn noensinne tidligere, 15 pst. mer enn året før. Det skyldes også at vi har hatt et meget lavt rentenivå. Kommunene er som kjent av de største låntagere i dette land. Disse faktorene betyr svært mye mer enn det beløpet som Stortinget slås om i direkte overføringer årlig.

Så til det materielle innholdet i interpellasjonen. Det slo meg da jeg i 1983 besøkte det daværende DDR, da det ennå var i sin glans, i anledning 500-årsjubileet for Martin Luthers fødsel, at den ateistiske stat DDR tok bedre vare på sine kirkehus enn det det programfestede kristne Norge etter § 2 i Grunnloven fra 1814, noensinne har gjort. Det er et tankekors.

Jeg tror det er nyttig, som flere i denne sal har vært inne på, å skjelne mellom to kategorier av kirkebygninger. Det ene er de relativt nye kirkehusene, som primært har bruksformål, og oppfattes som bruksgjenstander. Der gjorde svenskene det grep da de innførte de nye relasjonene mellom staten og Kirken, at de sa at ansvaret for disse i prinsippet ligger hos dem som ønsker å bruke Kirkens tjenester, og ikke hos resten av borgerne. Det er et rimelig resonnement. Når det derimot gjelder de gamle kirkene, er de en del av samfunnets felles kulturarv og er i like høy grad et ansvar for dem som aldri setter sine ben i et kirkehus, som for dem som bruker kirkehusene. Grunnen til det er at Sverige – og det gjelder i enda høyere grad Norge – praktisk talt ikke eier andre bygg fra den del av sin histo-

rie enn kirkebygg. Verdslige bygg fra middelalderen har vi med få unntak ingen av. Da er det soleklart at det er et felles kulturpolitisk ansvar, helt uavhengig av det rettslige forhold mellom stat og kirke, og helt uavhengig av den enkeltes ønske om å bruke Kirkens tjenester. Det er et soleklart fellesansvar å ta vare på vår egen kulturarv.

Jeg er helt enig med de talere som har antydnet at dette bør ligge på det nyopprettede Kulturminnefondets bord. Når vi har fått en tverrpolitisk enighet om at vi skal ha et slikt fond, har man lagt redskapen klar. Da burde det være en tverrpolitisk mulig oppgave å bygge opp det fondet til en størrelsesorden som gjør at det vil kunne løse denne oppgaven. Jeg kan ikke skjønne at det burde by på uoverstigelige problemer, verken for en regjering å foreslå eller for Stortinget å slutte seg til en slik oppbygging av Kulturminnefondet.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [14:10:56]: Jeg er glad for at vi nå i debatten iallfall er enige om at det er viktig å ta tak i Kompetanseløftet. Men jeg må også understreke at selv om vi er positive til det, må det være en bevisst politikk på dette feltet. Et kompetanseløft kommer ikke av seg selv, selv om pengene kommer.

Jeg er også glad for det representanten Reikvam sa om NIKU, at han savner etterspørselen etter kompetanse, og ikke på hvilken måte NIKU er organisert, men at det er etterspørselen som savnes. Utfordringen blir vel kanskje i framtiden å se på om vi skal lage et lavterskeltilbud i forhold til informasjon og kompetanse for dem som trenger det. Dette er tanker som NIKU har, og som jeg tror er viktig å lytte til også i framtiden.

Når det gjelder småfagene, som også representanten Reikvam var inne på og gav meg en utfordring på, ser jeg der også fram til et felles arbeid, for det er helt klart at vi må ha disse småfagene, enten her i landet eller i Norden, hvis vi skal klare å ta vare på den store kulturskatten vi har.

Statsråden var bekymret for kirkene før 1650. Det er en god bekymring. Det skal statsråden ha ros for. Men jeg håper og tror at vi trenger en statsråd som ikke bare viser handlekraft i forbindelse med denne bekymringen, men også viser handlekraft overfor noen av de nyere kirkene.

Jeg rettet egentlig denne interpellasjonen til miljøvernministeren, for miljøvernministeren sitter med det overordnede ansvaret for kulturminnene, både i forhold til Riksantikvaren og Kulturminnefondet. Men Regjeringen valgte å overføre denne interpellasjonen til kirke- og kulturministeren. Det må jeg forholde meg til. Men mitt håp var en litt annen dreining på denne debatten. Dermed hadde vi vel heller ikke gått i ring, slik Reikvam understreket i sitt innlegg.

Jeg understreket også i mitt innlegg at det er kommunene som har ansvaret. Men når vi står overfor en utfordring i forhold til etterslepet, er jeg iallfall glad for at det er representanter fra regjeringspartiene som er villig til å diskutere denne spesielle situasjonen også i framtiden.

Siden representanten Holten ikke har sete i Stortinget lenger, regner jeg med at representanten Slagsvold Vedums henvendelse til representanten Holten går til Hjem-

dal. Jeg legger meg helt flat angående formuleringen min i Vårt Land når det gjelder nybygg. Det beklager jeg. Der er jeg feilformulert. Det har jeg ikke noe problem med å innrømme, også fra denne talerstol.

Eirin Faldet hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Trond Giske [14:14:14]: Stortinget har gjennom denne interpellasjonsdebatten nok en gang uttrykt sin bekymring for forfallet i en del kirkebygg, og har også et sterkt engasjement for at det bør gjøres noe med det. Det er positivt. At Stortinget har et slikt tverrpolitisk engasjement, er en styrke for oss som sitter med det statlige ansvaret på dette området, og helt sikkert også for alle kirkeeierne som finnes rundt omkring i Kommune-Norge.

Jeg må imidlertid si at jeg tror egentlig ikke at problemet på dette området først og fremst er mangel på ordninger. Vi kan diskutere oss både grønne og blå i Stortinget om vi skal bruke Kulturminnefondet, om vi skal bruke Opplysningsvesenets fond, om vi skal bruke øremerkede statlige rentekompensasjonsordninger, eller om vi skal bruke de frie inntektene til kommunen. Problemet er ikke å finne på noen nye ordninger eller å fordele ansvaret mellom den ene eller den andre statsråden. Problemet er at det ikke er nok penger til å pusse opp kirkene, det er jo hovedproblemet. Man hadde altså fire år på å kunne styrke kommuneøkonomien eller eventuelt innføre øremerkede statlige ordninger, og den eneste som kom, var en som kom med et budsjettforlik en nattetime i Stortinget.

Jeg vil si til Dørum at vi må slutte å kaste finter til hverandre, men det handler faktisk om politikk om man velger å gi 30 milliarder kr i skattelette, om man velger å bruke pengene på å pusse opp kirker eller om man bruker pengene på å ansette enarmede eller toarmede sykepleiere i helsesektoren. Det er altså politiske retningsvalg som man tar, og vi har da valgt å bruke vesentlig mye mer penger på den fellesøkonomien som bl.a. skal gå til opprustning av kirkebygg.

Men interpellanten og flere har rettet oppmerksomheten mot et viktig poeng, nemlig at dette ikke bare er et kirkepolitisk spørsmål. Det er ikke bare et menighetsspørsmål hvordan kirkene er tatt vare på, for de eldste kirkene er det også et kulturspørsmål. De er en vesentlig del av den bygningsmessige kulturarven vår, og storsamfunnet må således ta et betydelig ansvar for at den ivaretas.

Representanten Lånke var også inne på dette med kirkekunsten, som er en stor del av den kulturarven som Kirken har å forvalte. Byggene og klima – alle slike ting er jo også vesentlige for å ta vare på kirkekunsten.

Vi skal bidra med vårt. Vi har allerede bidratt med et stort løft for kommuneøkonomien. Vi skal fortsette på den veien. Vi skal se på hvordan de ordningene vi allerede har, kan innrettes bedre på de aller eldste kirkene, og i samarbeid med kirkebyggeierne sørge for at denne arven blir ivaretatt på best mulig måte.

Presidenten: Debatten i sak nr. 2 er over.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Da skal Stortinget gå til votering i sak nr. 1.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 41 (2004-2005) – om økonomien i Den norske kirke – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 2 foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 3

Referat

1. (171) Overgangsordningane for arbeidstakarar frå dei nye EØS-landa mv. (St.meld. nr. 9 (2005-2006))
2. (172) Forslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Kenneth Svendsen, Kari Kjønås Kjos, Siv Jensen og Harald T. Nesvik om å belønne dem som ønsker å bidra med sin arbeidskraft etter fylte 67 år, slik at opptjent pensjon ikke avkortes mot arbeidsinntekt (Dokument nr. 8:61 (2005-2006))
3. (173) Forslag fra stortingsrepresentantene Kari Kjønås Kjos, Kenneth Svendsen, Robert Eriksson, Harald T. Nesvik og Thore A. Nistad om at rullestoler som kun er til utendørs bruk og med en maksimal hastighet på inntil 10 km/t kan tillates på lik linje med ordinære batteridrevne rullestoler (Dokument nr. 8:62 (2005-2006))
Enst.: Nr. 1–3 sendes arbeids- og sosialkomiteen.
4. (174) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten (forvaltningsplan) (St.meld. nr. 8 (2005-2006))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
5. (175) Forslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden, Gunnar Kvassheim og Lars Sponheim om å frita bioetanol (biobensin) til drivstofformål fra CO₂-avgift, bensinavgift og alkoholavgift (Dokument nr. 8:63 (2005-2006))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
6. (176) Samtykke til godtakelse av vedtak om videreutvikling av Schengen-regelverket (forordning (EF) nr. 1160/2005 om direkte søkeadgang i Schengen informasjonssystem for nasjonale myndigheter med ansvar for registrering av kjøretøy) (St.prp. nr. 47 (2005-2006))
Enst.: Sendes justiskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
7. (177) Forslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Ulf Leirstein, Hans Olav Syversen og Lars Sponheim om å opprette et forenklet regelverk for små aksjeselskaper (Dokument nr. 8:60 (2005-2006))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
8. (178) Melding for året 2005 fra Stortingets ombudsmann for forvaltningen (Dokument nr. 4 (2005-2006))
9. (179) Årsmelding fra Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) for 2005 (Dokument nr. 20 (2005-2006))
Enst.: Nr. 8 og 9 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
10. (180) Endringer av løyvingar for 2006 under Fiskeri- og kystdepartementet sitt område mv. (St.prp. nr. 48 (2005-2006))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen, med unntak av punkt 3, som sendes næringskomiteen.
11. (181) Forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Jan Tore Sanner, Petter Løvik og Bent Høie om regler som sikrer konkurranse på like vilkår mellom offentlige og private virksomheter (Dokument nr. 8:64 (2005-2006))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
12. (182) Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATO-parlamentarikerforsamlingen for 2005 (Dokument nr. 18 (2005-2006))
13. (183) Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den vesteuropiske unions (VEUs) parlamentariske forsamling for 2005 (Dokument nr. 19 (2005-2006))
Enst.: Nr. 12 og 13 sendes utenrikskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.26.